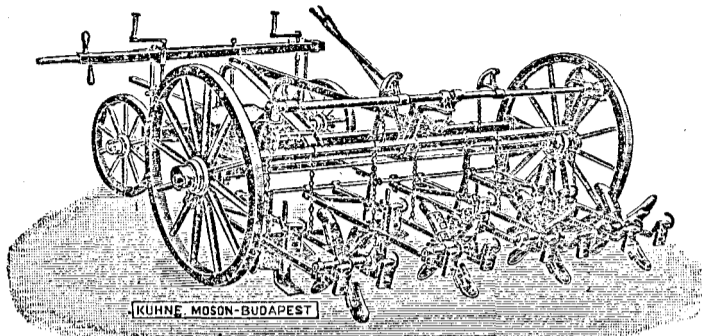


# ERDÉLYI GAZDA

XL. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR, 1908. Február 16.

7. SZÁM.



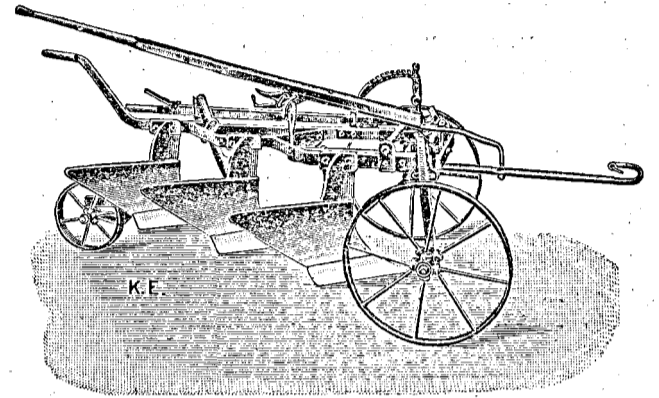
KUHNE, MOSON-BUDAPEST

**KUHNE E.** hazánk legrégebbi mezőgazdasági — gépgyárában — **Mosonban**

elismert gondos kivitelben készülnek: Egy- és többvasu acélekék. Rét- és szántóföld-boronák. Mélyítő- és porhanyító eszközök a tavaszi szántás helyettesítésére.

**„Mosoni Drill“**

sorvetőgépek.



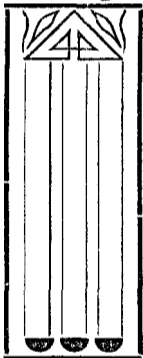
**Új!** „Económ“ műtrágyaszórók  
Burgonyamivelő eszközök  
Laass-féle répakapáló-gépek  
Osborne-Aratógépek

Főraktár: Fiókraktárak  
Budapest, Temesvár és  
VI., Váci-körút 57a. Debreczen.

1672

**Drössler Károly** es. és kir. szab. gazdasági gépgyár

Budapest, VI., Váci-körút 59. Gyár: Pozsony.



Magánjáratokat, Gőzmozgonyokat, Cséplőgépeket, úgy gőzmozgonyokhoz mint benzinlokomobilokhoz, Szalmakazalozókat, Gőzekéket, Vetőgépeket, Burgonyakiemelő gépeket és mindenféle egyéb gazdasági gépet szállít a legtekélyesebb és szilárd szerkezettel, kedvező árak és fizetési feltételek mellett.



Árajánlatok és költségvetések kívánatra díjmentesen küldetnek. Képviselők jutányos feltételek mellett felvétetnek.

1884

Törlesztő kölcsönök.

**Erdélyrészi Magyar Jelzálog Hitelbank**

Részvénytársaságnál

Kolozsvárott, Rózsa-utca 1. sz. (emelet.)

igen előnyös feltételű törlesztő kölcsönök kaphatók föld-birtokok és városi bérházakra.

Kölcsönkérvényekhez melléklendők: a legutóbbi hitelesített telekkönyvi kivonat és a hitelesített kataszteri birtokiv. — Bérházaknál a telekkönyv, házberadó vallomás hitelesítve és az épület vázrajza. — Kölcsönök 400 koronától kezdődőleg bármily magas összegig kaphatók. — Becslési költség csak nagy összegű kölcsönöknél számítatik, kisebbeknél az eljárás díjmentes. — Ügynökök közvetítésére nincs szükség, miután mindennemű felvilágosítással készséggel szolgál az

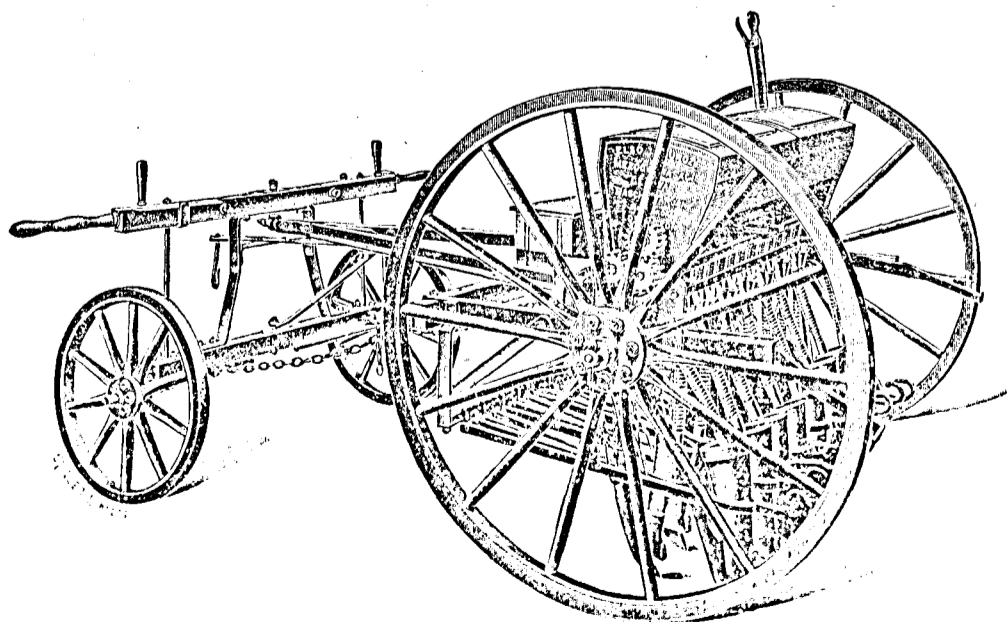
Igazgatóság.

Hivatalos órák d. e. 9—1 óráig.

1501

Gyors és olcsó lebonyolítás.

Teljes 100-as érfolyam.



**Szabadalmazott LOSONCZI DRILL**

a legjobb sorvetőgép!

**Tolókerékrendszer**

alsó- és felsővetésre.

Tessék leírást és ajánlatot kérni!

— Gazdáknak kedvező fizetési feltételek. —

Első

Losonczi Mezőgazdasági Gépgyár

Basch és Tarján mérnökök Losoncz.

2054

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható.

Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kézelők és finom angol és francia zsebkendők.

Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok.

Fia és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

## Sárga Kristof

utódai

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagy raktára

Kolozsvártt, Deák Ferencz-u. 3. 1008

☎ Telefon-szám 567. ☎ Telefon-szám 567. ☎

Matrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban található.

Minden fajtájú és nagyságu szalon, ebédlő és futószőnyeg, gyapjú és csipke függönyök.

Amerika önműködő ablak-roletták egyedüli főraktára.

**Kedvező alkalom! ☛ ☛ Huzás már október 5-én.**

Az árfolyamok esése következtében csekély tőkebefektetéssel

### 1 és fél millió korona

összegű fő- és melléknyereményekre játszhatik évi 3 húzában, ha vesz nálunk egy

#### Hazai Takarékpénztári sorsjegyet

14 havi részletfizetésnél havi . . .	9.-	korona
16 " " " " " " " " " " " " " " " "	8.-	"
19 " " " " " " " " " " " " " " " "	7.-	"
23 " " " " " " " " " " " " " " " "	6.-	"
28 " " " " " " " " " " " " " " " "	5.-	"

lefizetése mellett, vagy pedig letétjegyre napi árfolyamon 20.- K foglaló ellenében tetszés

1007 Egy sorsjegyre több nyeremény is eshetik.

Kapható a

**Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részvénytársaságnál,**  
Kolozsvárt, Mátyás király tér 7. szám alatt.

szerinti törlesztésre. Az első részlet, vagy a foglaló lefizetése után a sorsjegyek nyereményei a vevőt illetik.

**Huzások:**

február 5-én, összesen 420.000 K nyereménnyel, június 5-én, összesen 420.000 K nyereménnyel október 5-én, összesen 731.000 K nyereménnyel.

Pénzt nem veszítheti el, mert minden sorsjegy okvetlen nyer legalább 100.- K törlesztő összeget, mely esetben még egy nyereményjegy is adnak 30.-40 K értékben, mely nyereményjegy az 1976. évig valamennyi huzáson játszik.




### Szőlő- oltványokat

szállít, fajtisztasságért jótállva legdusab választékban a már évek óta

1996 II elsőnek és legmegbízhatóbbnak ismert:

## Küküllőmenti első szőlőoltvány telep

tulajdonos: Caspari Frigyes.

Medgyes 130. sz. (Nagyküküllőmegye.)

**Tessék képes árjegyzéket kérni!**

Az árjegyzékben található az ország minden részéből érkezett **elismerő levelek**, ennél fogva minden szőlőbirtokos megrendelésének megtétele előtt az ismerős személyiségektől úgy szó-, mint írásbelileg bizonyosságot szerezhet magának fenti szőlőtelep feltétlen megbízhatóságáról.

# Szivattyúk és Mérlegek

== különleges gyár ==

## Garvenswerke,

Wien, II., Handelsquai No. 130.  
Mintaraktár: I., Schwarzenbergstrasse 6.

2066

## Hirdetmény!

Alólírott szövetkezet telepén még a készlet tart mintegy 1 1/2 millió 150 különféle faj legnemesebb **Bor és Csemege-szőlő** fajokból őszi szedésű, gondosan elvermelt, minden **szőlőbetegségtől mentes** a faj azonoságáért teljes szavatosság mellett ajánlja **simá szőlő vessző készletét**. Továbbá igen szép 2—3 éves dugyökérzetű gyümölcsfa ojtványait, u. m.: Alma, Körte, Kajszin, Őszi-barack, Cseresznye, Megy, Szilva, Riglót, Birs ojtót Eper. — Eper, Ákác és Gleditia magoncokat. Különféle diszfákat mintegy 3000 drb. igen erős szépnövésű 3—4 méter magas Bignoniákat igen jutányos árért, virágzó cserjéket és virágzó felfutókat. Diót, remek szép növésű, homok talajon nevelt különféle fajú fenyőket a legjutányosabb árakért pontos kiszolgálás mellett ajánl a tavaszi idényre.

☛ Árjegyzéket kívánatra bérmentve küldünk. ☛

Megrendelések az **Első Kecskeméti Szőlő és Gyümölcs-termelő Szövetkezet** címére intézendők **Kecskemétre**.

## Muraközi nóri fajlovak (hidegvérűek).

A t. cz. földbirtokosok, uradalmak és mezőgazdák szíves figyelmébe ajánlom magamat a valódi

### muraközi nóri fajlovak,

u. m.: igás, anyakanczák, tenyészcsikók és apamének vételénél, melyet én az *első kézből* direkt a *paraszt tenyésztőtől* bárkinek igen szolid feltételek mellett segédkezem beszerezni. Elsőrendű referenciák. Vásárok jegyzékével készséggel és **Hoffmann Lipót** lóvásárló ügynök. díjtalanul szolgálók. Csáktornya (Muraköz).

== Birtokosoktól és uradalmaktól számos elismerés. ==

2096

# LOKOMOBILOK, GŐZCSEPLŐGÉPEK, BENZINMOTOROK

# ARATÓGÉPEK, TALAJMIVELŐ ESZKÖZÖK,

# TELJES MALOMBERENDEZÉSEK, STB. STB.

KIVÁNATRA SZÍVESÉN KÜLDÜNK ÁRJEJYZÉKET ÉS KÖLTSÉGVETÉST

## MAGYAR KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

# A MAGYAR KIR. ÁLLAMVASÚTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE, BUDAPEST

# ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK  
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.  
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET-, ERDÉLYRÉSZI GAZDASZTI EGYESÜLET  
ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI KERTÉSZETI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.  
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:  
KOLOZSVÁR, ATTILA-U. 10. SZÁM.  
MINDEN KÜLDEMENY ODA INTÉZENDŐ.

**Kérjük az  
előfizetéseket  
megújítását!**

## TARTALOM:

### Önálló eredeti cikkek:

Gazda-Társadalmi intézményeinek erőtlensége <i>Várady Géza.</i>	77
Komlótermesztési kísérletek. Irta: <i>Csérer Lajos.</i>	78
Az amerikai köszméte (egres) lisztharmatja. <i>S. F.</i>	79
Burgonya- és répatrágyázási kísérletek.	81
<b>Tárca:</b>	
Tanulmány-utazásom az északamerikai Egye- sült-Államokban. IV. Irta. <i>Dr. Hoffmann</i> <i>Ferenca.</i>	78
Kisebb szakközlemények.	82
Irodalmi szemle.	82
Kormányintézkedések.	82
Vegyes közlemények.	83
Hirdetések.	

## Gazda-társadalmi intézményeink erőtlensége.

Tömörülésben van az erő, a hatalom. Amivel szemben az egyes ember tehetetlenül áll, megküzd azzal száz, vagy — ha kell — ezer. Így van ez minden téren a foglalkozások szerint széttagolt emberi társadalomban. De főleg a mezőgazdaság — ez a kiválóan sokoldalú termelési ágazat — az, ahol az erők tömörülése, társulása óriási méretű eredményeket biztosíthat. Példát vehetünk e tekintetben a kultúra, a haladás magas fokán álló nagy Németországtól, akár pedig a piciny kis Svájctól.

Németországnak van egy ilyen hatalmas szövetsége, a „Gazdák Szövetsége”, mely 300.000 taglétszámmal bír. Egy másik, mely a mi orsz. magy. gazd. egyesületünkkel párhuzamban áll — 16.500 német gazdát számlál sorai között. S ezek között ott van a 10 holdas kishirtokos éppen úgy, mint a legnagyobb birtok ura is. A kicsiny Svájcban pedig rendkívül sok kisebb-nagyobb egyesület, szövetség áll fenn, amelyek egyike, vagy másikának tagja lenni minden gazda kötelességének tartja. Ezek összpontosítják, irányítják a gazdák minden működését. A bevásárlást, az értékesítést, a tőke és tenyészállatok beszerzését követelik. Szóval az egyes gazdáknak mindenben segítségükre vannak. Az eredmény pedig abban mutatkozik, hogy aránylag olcsóbban, sokat és kiváló minőségben képesek termelni; szükségleteiket olcsóbban tudják beszerezni; terményeik értékesítése a sok közvetítő kizárásával igen előnyösen eszközölhető. Működésük áll jelesebb termelési eljárásokat, újabb és célszerűbb módszereket elsajátítani és javukra kiaknázni. Mindezek pedig együtt véve a gazdák jóllétét, gyarapodását eredményezik. A gazda-szervezetek tehát a köztalányosodásnak hatalmas segítő eszközei.

Hogy állunk mi a társadalmi szervezkedés, tömörülés tekintetében? Szó sincs róla, az utóbbi időkben szép haladás mutatkozik nállunk is. Vannak ma már sokféle célú és irányú szervezeteink, amelyeknek hasznos működését feltétlenül el kell ismernünk. De hol állunk még ma, ha összehasonlítjuk az orsz. magy. gazd. egyletet 4000 taggal, az Erdélyi gazd. egyesületet aránylag csekély

taglétszámmal a németek 300.000-es meg-tizezrekre menő nagy táborával. A miénk amazoknak csak parodiája lehet. Csak most, hogy ezen összehasonlítást megtenni módunkban áll — jövünk reá arra és csak most nyílnak ki szemünk, meglátni, megállapítani e téren elmaradottságunkat. Sokat, igen sokat kellene tennünk, hogy bárcsak felényire elérjük azt a magaslattal, amelyen más országokban a gazda társadalmi intézmények kifejlődve vannak.

Önkénytelenül felmerült az a kérdés, hogy miért, mi okból nem megy nálunk ez a dolog. Erre igyekezzünk megfelelni. Első tekintetre hibának tűnik fel az is, hogy meglevő szervezeteink vezetőségei tagok gyűjtésében nem fejtenek ki elég tevékenységet. A baj azonban nem itt van.

A kisgazdákat illetően a szervezkedés terjedésének legnagyobb akadályát az istenadta nép csekély intelligenciája és a vezetők iránti bizalmatlansága képezi. Hiában verjük a fejébe pl. Nagy János uramnak a társulás üdvös, hasznos voltát, mert ő csak úgy áll kötélnék, ha kézzel fogható eredményt, hasznot láthat és pedig azonnal. Már pedig egy imént alakult ilyen egyesület csak azon arányban részesítheti tagjait előnyökben, amint arányban azok szaporodnak s ez alapon erősödik és gyökeret verhet.

Hogy a kisgazdák megfelelő értelmi fejlettsége mennyire nélkülözhetetlen tényező a szervezkedés létesítéséhez — igen szépen bizonyítja azon tényállás, hogy míg az ország nagy részében vagy csak igen nehezen, vagy pedig éppen sehogy sem vihető keresztül a kishirtokosok tömörítése, addig a délvidéken lakó s feltétlenül magasabb intelligenciával bíró sváb kisgazdák lelkesedéssel pártolt, nagy taglétszámmal bíró gazdaköröket, szervezeteket tartanak fenn.

Ebből látható, hogy az alsóbb gazdasztyalt a megkivánt intelligencia hiányában társulatokba, egyesületekbe tömöríteni képtelenség, meddő fáradozás. S ha valahol félig-meddig sikerül is valamit keresztül vinni, mint pl. újabban a székely akció keretében létesített gazda-körök, szervezetek, azoknak nagy jövőt jósolni nem lehet. Mert hát hogyan is létesülnek ezek az újdonsült intézmények? A kirendeltség valamely tagja kiszáll egy bizonyos vidékre, kiszemel ott egy

## Vörös

# lóheremagot

## vásárlok

kisarankás áruért 160 kor.-ig

arankamentes áruért 170 kor.-ig

fizetek métermázsánként.

Mintát és ajánlatot kér az  
eladó mennyiség közlésével

### MAUTHNER ÖDÖN

cs. és kir. udv. magkereskedése.

= BUDAPEST. =

1002

## Megjelent baromfitenyésztési osztályunk árjegyzéke

diszes kiállításban, számos ábrával.

A mesterséges keltetés hiveinek különös figyelmébe ajánljuk.

Minden érdeklődőnek egyszerű  
óhajra szívesen megküldjük.

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE  
Budapest, V. Alkotmány-u. 31.

1006

olyan földbirtokost, vagy más alkalmas egyént, akivel szemben a nép bizonyos függési viszonyban áll, s felkéri a közbenjárásra. Az illetőnek sikerül aztán hol szelid nyomással, hol pedig erőteljesebb intéssel összeretelni a tagokat. Hiányzik azonban a dolog megértése, hiányzik az ügy iránti önként jövő kitartó lelkesedés, amely minden termelési szervezethez lét-alapját képezi. Ennek hiányában az illető intézmény névleg fenn áll, és csak éppen, hogy vegetál, de valódi rendeltetésének megfelelni képtelen. Társadalmi tevékenység életre keltésében a kényszer eszköz gyanánt nem szolgálhat.

Nézzük már most a közép- és nagy-birtokos osztály, a gazdatisztek magatartását a társulás eszméjével szemben. Egyik-másik egyesület vagy szövetség kebelében egy-egy kicsiny, de lelkes csapat tör előre, munkál fáradszón. De a zöm, a nagy tömeg, az távol marad. Erkölcsei és anyagi támogatásának morzsáit is megtagadja. Ismerünk olyan vidéki gazdasági egyesületet, melynek csak nevét tudjuk, működéséről azonban mitsem hallunk. Tudunk olyan esetről, amelyben egy gazdatársunk egy ilyen egyesületbe belépni óhajtván, beküldte az évi tagdíjat és kérte felvételét. Ez történt 3 év előtt. Maig sem kapott még bárcsak értesítést sem arról, hogy a tagok sorába felvételét.

Igazán hallatlan, hogy nálunk ezen a téren megfelelő eredményt elérni ne lehessen. Akkor, amidőn kétségbe vonhatatlanul bizonyító, meggyőző példák állanak előttünk arról, hogy nemcsak Európa nyugati földmivelő országai-ban, de még a tengerentuli Egyesült-Államokban is mindenütt az összetartás, a szervezkedés adja meg azt a hatalmas erőt, amely úgy az egyes embernek, mint népeknek, országoknak jóllétére, vagyonsodására vezet. És akkor, a midőn mi elmaradottságunk, szegénységünk révén ezerszeresen reá vagyunk utalva arra, hogy erőnk egyesítése által, egymással kezét fogva, vállvetett kitartó munkával törjünk előre.

Azt kérhetjük már most teljes joggal: honnan van, miben leli magyarozatát az utóbb említett gazdaosztályok részéről észlelhető teljes részvétlenség. Ennek okait kell keresnünk.

A nagybirtokos előtt — úgy véljük — talán igen kicsinyesnek tetszik egy kisebb keretű egyesület- vagy szövetséghez nevét odaadni. A középbirtokos azt tartja: van nekem elég bajom, nem törődöm a más dolgával. A gazdatiszti osztálynak pedig az a véleménye: nem jó a nagy urakkal egy táblól cseresznyét enni. Ezzel állig begombolkoznak és azután kapacitálhatsz, beszélhetsz jó vitéz! Tehát a hanyag nemtörődomség a rideg elzárkózás és az osztályok közötti megtörhetetlen válaszfalat, az átható magyar természet: a széthuzás, egymás kicsinylése, lenézése — ezek uralják a helyzetet. Ezek állják utját nálunk a köz iránti érdeklődésnek. Ezek képezik akadály köveit a közös törekvések célhoz jutásának. Ezek fojtják el csirájában a „mindnyájan egyért, egy mindnyájunkért” magasztos elvét. És azután marad minden a régiben. Nem haladunk, nem fejlődünk a szükséges méretekben. Sőt szegényedünk. Így lesz ez még beláthatatlan nagy ideig. Addig fog ez így tartani, míg a 10 holdas kisgazdát a nagy fatifundium urával a közös érdekek javára egy sorban küzdeni nem látjuk. Ez pedig nem fog egyhamar bekövetkezni.

Tehát addig is, míg az idők, a közfelfogás megváltoznak, szabad e tétlenül nézni a társulás, tömörülés hiányossága, gyöngesége nyomán keletkező óriási veszteséget?

Ott, a hol a társadalom erőtlensége, saját javára megfelelően munkálkodni képtelen, ott az államnak kötelessége közbelépni, a hiányokat a maga erejével, hatalmával pótolni, elenyésztetni. Ennek mikéntjéről szolljuk egy más alkalommal.

Várady Géza.

### Komlótermesztési kísérletek.

Irta: Cséser Lajos.

A „Kísérletügyi Közlemények” X. kötet (1907.) 4. füzetéből.

Rendszeresebb komlótermesztés hazánkban 35—40 éve üzetvén, jelen század kezdetéig mégsem fejlődött akkorára, hogy a hazai 70—80 sörgyár szükségletét komlóskertjeink kitudták volna elégíteni. Az utolsó pontos számbavétel 1898 óta\* 636 kat. holdról, mai napig 1700 kat. holdon felül telepítettek új komlóskerteket, ezzel tehát nemcsak a terület

\* A komlótermesztési ügyek körül való tevékenységre külön szaktanári állás szervezése.

fejlődött majdnem háromszorosára, de oly tömegű lett termelésünk is (7500—8500 q) hogy azzal a hazai sörgyárak évi (4500—5500 q) szükségletén felül a külföldnek is termelünk már.

Ezzel a komlósterület fejlesztése, illetve a mennyiség termelése mintegy befejezettnek tekinthetvén, a *minőség* javítását kellett nagy vonalon célba venni, de ez már az 1901—902 iki rohamos telepítések idején is tendenciája volt a földmivelési kormányzatnak, amennyiben az új telepítésekhez jó fajta komlódugványokat (évente 40—60,000 drb. mennyiségben) osztattak ki, arra is figyelemmel lévén ezuttal, hogy bizonyos vidékeken *egységes fajta* s *minőség* terjedjen el.

Fenti intézkedések másik következménye volt, hogy már 1904-ben megfigyelési s kísérleti tervet dolgoztam ki, olyan termelési, növényfejlődési megfigyelések végzésére, melyek eredménye a tobozminőség javulása lehetett. Az előző évben alig 3—4 termelő küldött elfogadható adatokat, de a következő években a helyszínén magyarozván meg a kísérletek irányát s módját, már több és több értékes kísérleti feljegyzés küldetett be.

I.

Az első kísérletnél az volt a kérdés, hogy kertenként fajtánként hány indával ad egy-egy tőke legjobb termést? illetve, *hogy egy egy komlótőkén hány indát növezzünk fel?* E célból a kísérlet úgy volt felállítandó, hogy soronként egyforma tőkeszám mellett 1., 2., 3., 4. inda neveltetett fel termesztés céljából.

A kísérleten résztvettek: a fogarasi ménes uradalom alsókománai kerülete sárga agyag talajon, héviz saazi fajtával; a sárkányi kerület agyagos talajon, ilyefalvi spalti félével; nagy-küküllőmegyei Mohán egy birtokos vályogtalajon hévizi fajtával; az algyógyi földmivelő iskola televényes vályogon szenterzsébeti honosítású golding fajtával s a fehéregyházi telepes birtok vályogon ugyancsak szenterzsébeti fajtával. Az eredményt alábbi táblázat mutatja.

Egy-egy komlótőkén az indák száma	grammokban				
	Alsó-Komána	Sárkány	Moha-N.-Küküllő	Algyógy-Hunyad	Fehéregyh.-N.-Küküllő
Egy indájú tőke termelt	—	150	170	150	340
2 " " "	217	144	185	241	500
3 " " "	356	145	196	370	730
4 " " "	373	211	220	490	352

Legtöbbet tehát a 4 indájú komlótőkék termettek, de a legtöbb kísérletező jelenti, hogy a tobozok *tulaprók* voltak s szarítás után könnyen porzottak széjjel, de a lupulin tartalom is aránylag kevesebbnek tetszett pl. a 3. indájú tőkékhez képest, a hol még kielégítő volt a hozam; formásak, rendesek voltak a

## AZ „ERDÉLYI GAZDA” TÁRCÁJA.

### Tanulmány-utazásom az észak-amerikai Egyesült-Államokban.

Irta: Dr. Hoffmann Ferencz.

IV.

A washingtoni statisztikai hivatal feljegyzése szerint 25.440 munkás-család háztartása 749.50 dollár átlagos bevétel mellett a következőképpen alakult: a családok 50.39%-a megtakarított egy év alatt átlag . . . . . 121 dollár (650 kor.), a családok 16.40%-ának egy év alatt mutatózó deficitje . . . . . 66 dollár (330 kor.), a családok 33.21%-ának háztartása pedig egyenlegben állott.

Tehát az amerikai munkás a nagyobb jövedelmet nagyobb comfort kifejtésére használja. Táplálkozás és ruházódás tekintetében semmi különbséget nem lehet észre venni a társadalmi életben. Ily különbség csak a „felső tíz ezer”nél látható. A munkás nép hétköznap is tiszta divatos öltönyökben vonul a munka színhelyére a hal ruházatok fölő vagy

annak helyébe pamutból készült felső öltönyt öltönek, mit munka után ismét levette távoznak. A munkás nép este 6—8 óráig a legjobb ingyenes iskolákat látogathatja. A tudományágak a legnagyobb mértékben specializálva vannak, minél fogva egy egy tudományszakban hamar kikipezheti magát a törekvő egyén.

Napirenden van, hogy ács, kőműves, lakatos munkások stb. munka időn kívül az egyetemen a technikai fakultást látogatják s idővel mint mérnökök, vállalkozók működnek. Napirenden van, hogy a tanuló ifjúság előadások után vagy szünidőkben oly munkára megy a mely életpályájok körébe vág. Így orvostan halgató gőzfürdőbe masseurnek beteg ápolónak, mérnök kubikos munkára stb.

Igy nivellálta a társadalmi osztály különbség munkás és hivatalnok, tanuló és iparos ifjúság között már korra ifjúságban és így tart ez az egész életen keresztül. A hivatal vagy foglalkozás gyakran és gyorsan változik s csak a hadi és tűzoltói szolgálatban nyugdíj képes. Egy jó hírű kereskedőt meghívják tanárnak 4—6 évre kereskedelmi iskolába egy ügyes kertészt, gazdát a gazdasági iskolába, a ki meghíratása lejártával vissza megy az eke szarvához.

Mintha szándékosan gátolnák meg a hivatali bürokrácia keletkezését. Valóban meglepi az idegent, hogy mily fesztelenséggel érintkeznek az emberek a társadalomban és mily biztonsággal mozognak nemcsak business teendőkben, hanem a salonok pargentjein is. Nem egyszer bámultam hogy a fehér asztalnál egy vas munkás, vagy egy borbély mily szakavatottsággal beszélt culturalis kérdésekről. Azután tudtam meg, hogy az illetők végzett mérnök és orvos voltak. Nincsen sem rendi sem társadalmi különbség. Mindezt az iskolázottság és a munka véghetetlen becsülése okozza. A munka ott nemcsak mint gazdasági tényező, hanem mint a tekintély forrása is szerepel.

A társadalomban minden egyénnek characteristicája a saját képessége, tekintet nélkül arra, hogy milyen anyagi helyzetben van, milyen családból származik avagy, hogy a különböző világrészekben melyik társadalmi rend, osztály vagy Cast címét örökölte vagy szerzte meg. A személyes érdem elismerése úgy a magán, mint a közéletre rá nyomja a demokracia jellegét.

Végül még a munkás politikai helyzetéről azt mondhatom, hogy ez szintén kedvezőbb az európai munkásénál. Az általános

tobozok s így azokban a lupulin is bőséges volt. Az egy indáju tőkék toboza meg ellenkezőleg durva, vastag, sőt léha volt, s ennek dacára mégsem volt kielégítő a hozam. Ugy az egy, mint a négy indáju tőkék tenyészideje is elnyúltott 7—10 nappal, első esetben, mert az egy indának tulsok tápanyag állott rendelkezésére: második esetben, mert a 4 indás tő tulsok toboztermés fejlesztésével erőlködött. Mindkét esetben az előhaladó időjárás következtében kényszer érés szokott beállani.

Legcélyszerűbbnek látszik tehát tőkénként 2—3 inda felnevelése, bár a talajminőségek, időjárás, fajták, sor és növénytávolságok szerint 1 vagy 4 indás termelés is indokolt lehet! Hogy ezen faktorok számításba veendők: mutatja a táblázat erősen változó termés számsora — fajtánként s termő helyenként.

II.

A komló tudvalevőleg 6—8 m. hosszúságra kuszó, balról jobbra csavarodó növény s az a természete, hogy akár vadon tenyészve, akár művelési kertekben is elérve a tetőfokot, ott ellombosodik, mellékindákat ereszt s itt fejlődik a toboztermés 60—70% a. Gyakran megessik, hogy hosszú, kapaszkodásra alkalmas közegen (sodrony v. karó) a végtelenségbe látszik igyekezni s ilyenkor kevés mellékindát, tehát kevés tobozt terem; a tulajdonos közegen pedig még növekedésben levén, tulfejlődik, s tömegben lecsúng a lomb, a midőn megint kevesebb lesz a toboztermés, a mi lesz is, rosszul fejlődik ki s penészbajokkal küzd. Nem volt tehát érdektelen *kikutatni azon karó vagy drót-hosszuságot, amelyet a művelési komlóban használni kell?* Itt is számot kell vetni a komlófajjal, talajjal, a tőkék korával a trágyázás minőségével, amelyek mind befolyásolják a komló fejlődését.

A következő táblázatból úgy tetszik, hogy a leghosszabbra nőtt indájuk adták a legtöbb termést, a minek magyarázata az, hogy a napsugár által nagy felületen érintkezvén, erősen fejlődtek a tobozok, de a minőség rovására u. i. a tobozok léhák, s azokban a lupulin szemcsés és aránylag kevesebb. A minőség és a hozam a legjobban egyezik a középmagasságoknál, mert mellék (ostor) indák is fejlődve, a hozam így térül meg; az arányos, de több tobozban, melyekhez még elegendő napsugár férvén, lupulin is bőven, inkább zsírosan válik ki.

Indák hossza	Egy-egy tőke gram termése					
	Alsó Komána, Fogaras m.	Sárkány, Fogaras m.	Moha, N.-Küküllő	Fehéregyh. N.-Küküllő	Csösz, Fehér m.	Szászkéz, N.-Küküllő
5 meter hosszúinda	700	112	200	850	55	382
6 " " "	450	120	300	1175	60	525
7 " " "	650	140	500	825	97	652
8 " " "	300	160	600	790	142	820

Az alacsony tőkéken kevesebb a toboztermés, mert hisz sem a fő, sem a mellékágak nem birtak kifejlődni, alácsüngenek támaszték hiányában, összefonódnak, kevés napsugár fér közéjük, tehát kevés toboz is terem, s sokszor a lombzat belsejében az is penészes!

Az eddig szokásos komlókaró művelésről már a Királyhágón tul is át kell a természetőknek térni a lugas (sodrony) rendszerre, mert fenyőkarók alig kaphatók s ezerszáma is darabja 30—40 filléren: ajánlatos, ha komlótermelők megfigyelik komlófajtájukat, milyen hosszú fejlődés mellett terem a legjobban? s jövődő lugasrendszerüket is ilyen magasságban kell felépíteniük!

III.

A harmadik kísérlet, illetve megfigyelés arra a nagyon fontos mozzanatra vonatkozott: *melyik a legalkalmasabb szüreti (szedési) időpont?* vagyis milyen érésű komlótobozban legtöbb a lupulin? Az volt az utasítás, hogy az első szedés az általános szedés előtt 10—15 nappal végeztessék, s azután 5—6 naponként mindig külön megszedendő 2—2 átlagos tő, s az utolsó szedés akkor történjék, ha a toboz már vörösödni kezd. Az eredményt következő táblázat mutatja:

A komló szedésének ideje	grammokban					
	Alsó Komána, Fogaras m.	Szászkéz, N.-Küküllő	Sárkány, Fogaras m.	Fehéregyh. N.-Küküllő	Csösz, Fehér m.	
Rendes érés előtt 10 nappal . . . . .	513	485	130	302	52	
Rendes érés (szedés) idején . . . . .	600	535	162	348	65	
Szokásos érés után 10 nappal . . . . .	550	560	160	360	70	
Szokásos érés után 10 nappal . . . . .	670	588	195	400	85	
Abszolút súly 1000 toboz súlyá átlag 242.5 . . . . .	270	240	210	250	—	

Ezen megfigyelés a föltételezés szerint is még a legjobban sikerült, mert az eddig gyakorlati megfigyelést és eljárást is fedik az eredmények. U. i. a semi tulkorán, sem tulkesőn, de éppen a (technologiai) beérés mozzanatában végzett szedés adja a legjobb eredményt: kulinálván a minőségre is! Legnagyobb hozamot ugyan a rendes szedési idő után 10 nappal szedett tőkék adták, de ezek toboza már tulfejlődött vörös lett s a lupulin is szemcséssé vált, inkább szagos, mint illatos volt.

Az első szedés természetszerűen hozamban is keveset termelt, de a lupulin is rendes mennyiségének alig 60%-a volt kiizzadva s az is folyós, festékszerű szokott lenni (a normális: finom lisztszerű); már erősebben javul a hozam a 2-ik szedés idején, de a lupulin még nem volt teljesen kiizzadva. Ezek után könnyű megállapítani a tételt, hogy legcélyszerűbb a *komlótobozt akkor zeedni, ha minden érési jelét mutatja*: ha a toboz már a typusnak megfelelő,

kifejlett formát mutat s a tobozpikkelyek a csucs felé zárultak; ha a tobozt két ujjunkkal kissé összenyomva, bizonyos recsegő hangot hallunk, ha a toboznak jellegzetes lupulinszaga van, a tobozlevelek (pikkelyek) aljában sok és aransárga színű komlóliszt van, melyből kellemes illat árad. Ha a tőke alsó levelei sárgulni kezdenek, ha a tobozokban netalán magvak lennének, azok barnaszínűek \* A sörgyártás lehető kevés ilyen termékenyített magot tűr meg.

A fő eredményeket összefoglalva: fajta, s talajminőségek szerint 2—3 inda szám az, mely kielégítő hozam mellett jó minőségű (lupulindus) toboztermést ad; ugyancsak talajminőségek, fajta természet figyelembevételével kell megállapítani a komlóinda fejlődésének azon átlag (6—7 m.) hosszúságát, melylyel sok mellékágakat is nevel, tehát bőséges a toboztermés, azok rendesek s a lehető lupulinmennyiséget választják ki. A tobozszedés idejétől pedig elkésni nem szabad, mert a toboz tulérik, kevesedik s benne a lupulin szemcsésen száraz lesz s porzik, de elsietni sem szabad a szedést, mert a toboz sem fejlődött még rendesre s benne a lupulin is még alig vált ki, bár általában szabály, hogy kisebb baj, ha 5—6 nappal hamarabb kezdjük a szedést, mintha elkésünk.

**Az amerikai köszméte (egres) lisztharmatja.**

(*Sphaerotheca mors uvae* (Schwein) Berk. et Curt.)

A gazdálkodás terén a sok alapos ismereteken alapuló szervezkedés és vezetésen kívül alig van fontosabb tenni valója a gazdának, mint mindazt megvédeni, amit jól megérdemelt fáradsággal létrehozott, illetőleg termelt. Küzdeni kell mindazon ellenségekkel szemben, amelyek becsületes munkánkank gyümölcsét elrabolni, vagy megsemmisíteni törek-szenek, mert mit ér az a vérverejtékes munka, amelynek gyümölcsét egy alattomos ellenség hatalmába ejti és laikus szemünk láttára elfogyasztja, megsemmisíti reményünk gyümölcsét, büszkeségünk szószólóját.

Igaz, hogy ha mindazt megvédeni akarjuk, amit termelünk, tisztában kell lenünk a termelvényünk eddigi összes ismert ellenségeivel, sőt azokat sem szabad figyelmen kívül hagyni, amelyek más országokban vannak. Talán jelenleg messze vannak tőlünk és őri-ási kárt okozó mivoltuknál fogva azon országok lakóit már annyira megkárosították hogy felszisszenve, jajgatásuknak visszhangjai még mihozzánk is el-hallatszanak.

\* L. „A magyar komlóművelésről“ cz. füzetet, írta: Cséser Lajos.

választói jog igen kínos korlátozástól eltekintve az Unio összes államaiban érvényben van. Ennek hatálya annál intenzívebb, mert nem csak a törvényhozói, hanem a legfőbb bírói és végrehajtói hatalom is csaknem kizárólag a nép választói jogából nyeri legalitását.

Az Unio alkotmányának radikal demokratikus jellege befejezést nyer magának az alkotmánynak azon rendelkezésében, hogy maga az alkotmány is csak a nép közvetlen leszavazása által változtatható meg. Maga a nép határoz a fellett, hogy mi legyen jogszerű.

És a nép teljes tudatában van széles körü jogainak, már gyermekkorától ezzel a tudattal nő fel. A nép sonveramitást tanulja az iskolában, ugyancsak azt látja az életben a mikor a hatalmi ágoknak ad létet. Ebben a népfenségben osztozók az utolsó proletár és azért egy romai polgár büszke önérzetével vallja hogy: „Civés americanus sum“

A nép választási jogért sűrűn gyakorolja, úgy hogy idejének nagy részét candidálással és választással töltötné el. Ez pedig a munkától igen vissza tartaná. Évento átlagosan 22-szer kell az urnához lépni minden választónak. Azért a nép felvilágosítására tájékoztató-sára régi időtől fogva hivatásos politikusok

vállalkoztak. Manapság már kifejlett hivatalnoki karral ezek vezetik a politikai bonyodalmas gépezetét, melynek zavartalan működéséről egyfelől a hivatásos politikusok munka körének mesteri szervezésével másfelől pedig megfelelő választási kasszával van gondoskodva, mert ottan a választási költségek is nagy számokkal inponálnak. Így New-Yorkban egy közönséges választás 700.000 dollárba kerül. És hogy mily titáni kortes munkát végeznek az egyes pártok arról a következő számok tanuskodnak. A szervezett demokrata párt tart 3700 meeting-et beszélget 1500 szónokot és köröztet 60.000 dollár ára nyomtatványt. Ezzel szemben a futionált pártok mint ellenfél foglalkoztat 2500 szónokot elhasznál 40.000 dollár ára reklámot. A felvonulások és hasonló demonstrációk mindkét részről 25.000 dollárba kerülnek.

A munkás nép külön politikai pártot igen ritkán, csak akkor alkot, ha érdekeit veszélyeztetve látja. Rendesen a nagyobb többséget számláló párthoz csatlakozik, tekintet nélkül arra, hogy az milyen párt. Az amerikai politikusok ezt nyájbetegségnek mondják: They are gregarinonsnach maw more disposed to go with the multitude and do soas they do.

Röviden ezekben foglalhatom össze a munkás társadalmi gazdasági és politikai helyzetét. Az itt felsorolt életkényelemben és jólétben sajnos nem mindenki részesül egyformán. Kérlelhetetlen különbséget észlelünk a született amerikai munkás és a bevándorlott munkás között.

A bevándorolt munkás — eltekintve egy csekély kisebbségtől, kik szokásban és felfogásban elamerikaiasodtak s állandoan megtelepedtek — Amerikát egy munka piacnak tekintti, hol ő az ő árujáért — munkájáért ellenértéket keres. Minden idejét, törekvését e cél szolgálatára fordítja. Legfőbb vágya mihamarabb vissza térni hazájába megtakarított pénzzével. Ő nem akar de gyakran nem is képes az idegen környezethez hozzá simulni, érzi hogy ő csak nagy nélkülözések árán tud pént megtakarítani. Táplálkozás, ruházkodás és lakás tekintetében felmerülő szükségleteinek kielégítésében nemcsak hogy megsem közelíti az amerikai munkást, hanem lehetőleg hazai igényeit is igyekszik korlátozni és egyodúli szorakozása a pihenés mely legtöbbszőr csak az alvás idejére esik.

Mivel első sorban a bevándorolt munkás nem akar asszimilálódni azért ötöt sem fogadja

Azt hiszem, nem hiába való munkát végzek jelen soraimmal, ha a t. olvasó figyelmét egy olyan betegségre irányítom, amely növényi betegség nem kevésbé veszedelmes, mint a szőlő peronosporája, vagy a húsos gyümölcsűek fusicladiuma, vagy a cseresznye és meggyfélék Momlia betegsége.

Szó a mi szó, de erről a kőszméte penész betegségről nagyon is rossz hírek keringenek és hogy ez a hir nem alaptalan, a betegség kifejlődéséből is látni fogjuk! Nem kevesebről van szó, minthogy ott, ahol a penész fellépik, ott a kőszmék, ribiszke, málna stb. ribiszke féléknek a tovább fejlődésére és diszlésére a végső szentenciát mondja ki. Ezt semmi esetre sem szabad közömbös szemmel néznünk.

Mi lesz akkor, ha ez az Amerikai jó is hozzácsatlakozik a többi jóhoz, mint pl. a filoxera, szőlőperonospera, burgonyavész stb.-hez, nem lesz egyéb dolga a növénytermesztő gazdának, mint csak harcolni és védekezni hol több, hol kevesebb sikerrel a jövevény elleniségekkel szemben. Résen kell lenni és állandóan figyelemmel kell a vést hozó elleniséggel szemben viselkednünk mert azt tartja a közmondás: „Jobb félni, mint megijedni”. Csirájában kell azt megfojtanunk akkor, amikor még csecsemő korát éli; sőt azon legyünk, hogy egyáltalában kertünkbe be ne jőjjön. Hogy mind ezen teendőinknek megfelelhessünk, ismernünk kell a kőszméte penészgombáját (Sphaerotheca mors wae (Schwein.) Berk el Curt).

Európában ezen amerikai jövevényt Erikson fedezte fel Irország északnyugati részén 1900-ban a kőszméte (egres) bokrokon s már 1901, 1902 években Irország középső részén kívül még Oroszország több részein is nyomára akadtak. Ugyanezen években reabukkantak még Németországban, Dániában, valamint Svédországban is. Már 1904-ben Ausztriában is nem kis meglepetésükre megtalálták és ezen dicsőségnek Morvaország tartománya örvendhetett.

Ami Európa többi államait, mint Francia, Hollandia, Belgium és Magyarországot illeti, eddigelő úgynevezett nyilvános kikiáltása nem történt meg; de ezzel még nem mondhatjuk föltétlenül azt, hogy nálunk ez a betegség nincsen és nem is szabad lennie. Könyörtelen alattomos jószág ez, kertünk vig bokrai közé való belopódzását nem jelzi, sőt hogy lényét minél jobban biztosíthassa, védő köpenyegül a kőszméte és többi ribiszke-félék már ismert, de nem veszedelmes lisztharmatját alkalmazza. Hála a gondviselésnek, hogy dacára szelidebb pusztító társának: a már ismert kőszméte és ribiszke-félék lisztharmat-

be a környezet, a vállalkozók neki kisebb munka bért adnak, a benszülött munkások pedig benne legtöbbször strike töröt látnak. Ezen körülmények az idegen munkásnak tudomására adják, hogy:

„Amerika az Amerikaiaknak“

Erre mutat a napjainkban megindult nagyarányú vissza vándorlás is, meg százezerével hozza vissza honfitársainkat.

Ne gondoljuk azonban, hogy ezzel a kivándorlás veszedelme a jövőben megszűnik; Amerika a válságos napokat gyorsan fogja kibeverni és ujult erővel fog a termeléshez. Most kell igyekeznünk a jövendőbeli kivándorlás megakadályozásán, be kell bizonyítanunk, hogy idehaza is van munka, szívvel, lélekkel kell azon munkálkadjunk, hogy honfitársaink kik bizonyára nehéz szívvel hagyták el, a „Négy folyó és hármas hegy hazáját“ örökre idehaza maradjanak. Érezzük mindanyian hogy e Hazában minden emberre szükség van, de a megtértek is érzik hogy:

„A nagy világon e kívül  
Nincsen számodra hely  
Aldjon vagy verjen sors keze  
Itt élne halnod kell“.

(Vége.)

jának, fel tudjuk ismerni egész lényében és minden stádiumában, igaz, hogy legbiztosabban a mikroskoppal, no de életmódjáról még szabad szemmel is.

Ami ezen növényi penészgomba nemzetiségét illeti, világosan felismerhető, hogy testrészei és termőtestének alakja és változata szerint méltó társa a lisztharmatféléknek.

A kőszméte amerikai lisztharmatja a magasabb rangu gombák (Mycomycetes) osztályába, a tömlős gombák (Ascomycetes) rendjébe, a Perisporiacei alrendjébe, a lisztharmatgombák (Erysiphei) családjába és a Sphaerotheca nembe tartozik.

Ezen penészpomba nyáron át nyári spórak útján szaporodik (Conidiumok útján) míg ősszel létrehozza a barna színű termőtesteket (Peritheciumokat) és minden peritheciumban van egy spóra tömlő (Askus), amely ascusban 8 spórát találunk.

Jellemző továbbá erre a kőszméte lisztharmatra még az is, hogy a termőtest (Perithecium) tövével függelékkel találunk, amely függelék nem egyebek, mint a fejlettebb mycelium maradványok és ezen függeléknek végei nem elágazottak, azaz minden ilyen függelék egy külön álló szálát képez és vége nincs s emilyen módon elosztva, ezek az u. n. (Appendices).

Amig az európai kőszméte lisztharmatja (Microsphaera grossulariae Wallr.) a kőszméte csak a leveleit támadja meg és pedig a levéllap mindkét oldalát lepi el (és soha a termést nem támadja meg), azonkívül ezeken a kőszméte vagy málna stb. ribiszke félék levelein egy igen vékony világos-szürke és pókháló szerű bevonatot képez, amely bevonat öregedésével sem igen változik, azaz a színét még ekkor sem változtatja meg, — addig az amerikai kőszméte lisztharmatja kizárólag a fiatal hajtások nyelét, valamint magát az egres gyümölcsöt támadja meg és pedig ez a mycelium fiatal korában világos — szürkés fehér és vékony rétegű, míg előre haladottabb korban a mycelium — réteg megbarnul, vastagabb és bársonyszerű lesz.

Ennél még élesebb meghatározásokat nyújt a mikroszkopiai vizsgálat.

Az európai kőszméte leírásaként az alábbiaknak ismertetését vélem szükségesnek közölni: ennek is a myceliuma sok sejtű, termés teste barna sötét és szintén gömbölyű, nyári szaporodása nyári spórak (Conidium) útján történik és fő különbségek a következők, hogy nem a termőtest (Perithecium) tövéből azaz aljából indulnak ki a függelék (Appendices) hanem az európai kőszméte lisztharmatnál (Microsphaera grossulariae Wallr.) a termőtest felső részéből törnek elő ezen függelék és hogy ezeknek a végei elosztottak, vagyis minden függelék vége 2, 3, sőt több elágazást (dichotom trichotom) mutat; továbbá, ha egy ilyen termőtestet (Perithecium) feltörünk, vagy magától felgattan, úgy az európai lisztharmat termőtestében nem csak egy spórátömlő (asens), hanem több (4-től 8-ig) és minden ascusban (spórátömlőben) van 4—5 drb. spora, míg az amerikai kőszméte lisztharmat termőtestében mint láttuk, csak egy spórátömlő és ebben 8 drb. spóra van.

Szabad szemmel látható különbségek a következők:

1. A veszedelmes amerikai kőszméte lisztharmat csakis a fiatal hajtások szár részletein, valamint a gyümölcsön okoz bevonatokat, amelyek a lisztharmat idősebb korában megbarnulnak, addig ez a betegség a leveleken egyáltalában nem fordul elő.

2. Az európai kőszméte lisztharmatja azonban csakis a leveleken fordul elő és megbarnulásokat nem okoz.

3. Amig az amerikai lisztharmat kőszméte és az összes ribiszke ültetvényeinket végveszedelemmel fenyegeti.

4. Addig az európai lisztharmat csak za-

vart okozó és kellemetlen betegsége a ribiszke félék lombcizatának, de nem veszedelmes.

Mi sem lehet könnyebb, mint most ezen óriási kárt okozó penészgombával szemben rendszeres védekezési hadjáratot indítani, állandóan megfigyelve kertjeinkben levő kőszméte (egres), ribiszke és málna bokrainkat — ne hogy későn ébredve, kárát valljuk késői ébredésünknek.

Intésül szolgáljanak fentiek mindazoknak, akiknek kertjében az említett bogyós gyümölcsűeknek valamelyike diszlik.

Lássuk már most mindazon eljárásokat, melyeket ezen növényi betegséggel szemben alkalmazni tudunk.

1. Ismeretlen helyekről és főképp külföldről ne hozassunk gyümölcsfákat, különösen bogyós gyümölcsűeket, szőlő kivételével, mert nem tudjuk, hogy nincsen-e a feladó kertjében ez a betegség.

2. Állandóan szemmel kell kísérni kőszméte bokrainkat, úgy szintén ennek rokonait is és ha valamely ágán csak némileg gyanus eset forogna fenn, azonnal az a rész meghatározás céljából valamelyik növény meghatározó állomásra beküldendő (akármelyik m. kir. gazdasági akadémiához).

3. Ha meg van állapítva, hogy a nevezett betegség nem más, mint az amerikai kőszméte lisztharmat betegsége, legcélszerűbb azokat a kőszméte bokrokat ott a helyszínén óvatosan összegyűjtve elégetni. Ha csak egy hajtáson vettük észre, az azonnal óvatosan levágandó, hogy a rajta levő spórak szét ne szóródjanak és elégetendő.

4. Ha nagyobb elterjedését látjuk ezen betegségrek, úgy más eszközökhöz kell folyamodnunk és pedig amerikai kísérletezők rájöttek arra, hogy Kaliumsulfid (úgynevezett kénmáj oldattal való permetezése az említett megtámadott bokroknak, sikerre vezet, nem kell mást tenünk, mint hogy 30—40 grammot vásárolva az említett kénmájból (Kaliumsulfid) feloldjuk 10 liter vízbe, amikor is 0.3—0.4% oldatot kapunk és ezzel permetezzük be többször kőszméte bokrainkat — a siker nem fog elmaradni, ha ebbeli teendőinket okszerűen fogjuk keresztülvinni, — és pedig az említett 0.3—0.4% kénmáj oldattal permetezzünk tavasszal egyszer lombfakadás előtt, másodszer meg közvetlen a virágzás előtt; ugyanezen kénmáj oldattal, csak hogy ennek kétszeres töménységét véve, azaz 0.6%—0% kal permetezzünk ősszel a lombhullás után és ilyenkor jó, ha megkritikjuk a kőszméte bokorágait, azaz a felesleges ágakat eltávolítjuk, ugyszintén a száraz vagy beteg ágakat is, a seb felületeket feltétlenül ecseteljük be ezen 0.6—8% kénmáj oldattal. Az őszi permetezést eszközölhetjük 2% bordói lével is — szükséges azonban előbb a talajt jó mélyen felásni, mi által a talajra esett spórak a talaj mélyebb részeire kerülve, idővel elpusztulnak, sőt erős fertőzés esetén igen jó, ha az őszi mély ásásban reszesített talaj területet jó vastagon mésztejjel vagy égetett mészporral vonjuk be.

5. Szövetkezzünk a többi gyümölcs termeszőkkel és együttesen lássunk hozzá a betegség távoltartásához vagy elpusztításához.

6. Figyelmeztessük az összes jó ismerőseinket ezen veszedelmes betegségre, hogy annál nagyobb közben tarthassuk nyilván ezen kellemetlen jövevényt.

7. Végre ősszel kőszméte, málna és ribiszke bokrainkat tisztítsuk meg a száraz ágaktól, vágjuk azokat le, úgy szintén a felesleges hajtásokat is, továbbá szedessük össze a lehullott lombot és mind ezen haszontalan részeket nagy óvatossággal gyűjtsük össze, semmit se hullassunk el és egy erre a célra élesztett tűzön égessük azokat el.

Adja az ég, hogy a védekezésünk csak abból álljon, hogy idegen helyekről való behurcolását megakadályozzuk.

S. F.

Burgonya- és répatrágyázási kísérletek.

II.

Gehrich, zeiskami lakós trágyázási kísérleteit a 6. táblázat mutatja.

Talaj: közepes agyag. Elővetemény: téli rozs. 1906.

Az összehasonlítás méreteül itt épügy, mint a két következő kísérletnél, a nyereségnek — nyereségnek, levonva a szükségelt trágyázási költségeket, a pénzürtéke szolgált.

Jerf, dudenhofeni kisgazdának burgonyával végzett trágyázási kísérletei. Talaj: közepes agyag. Elővetemény: téli rozs, utána répa. Eredmény: 7. táblázat.

Mínt hogy az előző évben 1000 kg. káinnal a kálinyújtás legmagasabb határa adatott, így az 1907. évi kísérletek e határon alúl maradhettek és még azt is igazolták, hogy e legmagasabb határ még mélyebben fekszik. A zeiskami Gehrig kísérlete abban leli hiányát, hogy a 600 kgos., illetőleg 1000 kg. káinnos parcellák közé nem illesztett másokat.

Gehrig másik kísérletében, tekintettel a kései trágyázásra, csupán 40%-os kálisót használt fel különböző mennyiségben, és azt látjuk, hogy itt is a legmagasabb terméshozam a hektáronként nyújtott 250 kg.-os trágyázásra esik. A föld talaja közepes agyag és az elővetemény. kalarábé volt, mely dús istállótrágyázást nyert. Eredmény: 8. táblázat.

Vonatkozással a káinnit — és kálisó hatásának vizsgálatánál megejtett kísérletekre, arra kell utalnunk, hogy 6 parcellán a káinnit, 6 másan pedig a kálisó hozta a legnagyobb termést. Hangsúlyoznunk kell azonban, hogy a káinnitnak Dudenhofenben 3 és Jeiskambau 2 parcellán való győzelme mindenesetre az ottani nagy vízhiánytól befolyásoltatott. Különösen a dudenhofeni kísérleti talajon oly parcellákat látunk, amelyek bár 40%-os kálisót nyertek, mégis oly sötétzöld színűeknek látszóttak, mintha kálihiányban szenvednének, míg másutt ugyanezen 40%-os kálisónak alkalmazása a káinnitot felülmulta.

Tekintve a nyújtott kálium mennyiségét a leirt viszonyok között azon megegyezésre jutottunk, hogy a hektáronként 250 kg.-nyi káliumnyújtásnál a kísérletek legjobban beváltak, míg a káinnitnál az 1907. évi 600 kg.-os és az 1906. évi 1000 kg.-os örizte meg magát legkitűnőbbben, de sajnálattal kell felemlítenem, hogy a 600 és 1000 kg.-os határok között kísérletek nem történtek.

Az idén több ok miatt nem határozták meg az összes kísérleteknél a tartóssági mértéket. Egyszer az 1904. és 1906. évi burgonyákon végzett vizsgálatok nem mutattak leszámítható eltérést, másszor pedig a munkáhiány akadályozta meg az ez irányú vizsgálatásokat.

A fehér céklán végzett kísérletek ugyanoly célból ejtettek meg, mint a burgonyakísérletek és szintén igen tanulságos eredménnyel végződtek. Mint mindenütt, úgy itt is a fehér cékla alapos istállótrágyázást igényel.

Trauth kisgazdának Erlenbachban végzett kísérletei oly célból történtek, hogy a vidék kisgazdáinak az istállótrágya mellett a káliumnyultás fontosságát bebizonyítsák, kivált mint-hogy e vidéken a trágyázás kiegészítéseként a takarmányrépa termelésénél a Thomassalakot használták különös kedvvel.

A kísérlet eredménye a 9. táblázaton.

(Folytatjuk.)

6. Táblázat.

Egy hektár trágyázása	1 hektár termése kg	A termés pénzürtéke Márka	Trágyázási költségek Márka	Jövedelem a trágyázási költségek levonásával Márka	Jegyzet
1. 274 kg. 18%-os superfoszfát 300 kg. kénsavas ammoniák 600 kg. káinnit	13200	660,00	126,88	633,12	
2. 274 kg. 18%-os superfoszfát 300 kg. kénsavas ammoniák 186,4 kg. 40%-os kálisó	14100	705,00	124,46	580,54	
3. 274 kg. 18%-os superfoszfát 300 kg. ammoniák 1000 kg. káinnit	16400	820,00	139,68	680,32	
4. 274 kg. 18%-os superfoszfát 300 kg. ammoniák 312,5 kg. 40%-os kálisó	15000	750,00	135,81	614,19	
5. 274 kg. 18%-os superfoszfát 300 kg. ammoniák 1500 kg. káinnit	13100	655,00	155,68	499,32	
6. 274 kg. 18%-os superfoszfát 300 kg. ammoniák 468,76 kg. 40%-os kálisó	11900	595,00	149,87	445,30	

7. Táblázat.

Egy hektár trágyázása	1 hektár termése kg	A termés pénzürtéke Márka	Trágyázási költségek Márka	Jövedelem a trágyázási költségek levonásával Márka	Tartóssági mérték %
1. 200 kg. ammoniák 200 kg. superfoszfát	18220	66,10	73,00	588,00	18 1/2
2. 200 kg. ammoniák 200 kg. superfoszfát 600 kg. káinnit	18434	921,70	92,20	829,50	16 1/4
3. 200 kg. ammoniák 200 kg. superfoszfát 187 1/2 kg. 40%-os kálisó	17162	858,10	91,75	766,35	20
4. 200 kg. ammoniák 200 kg. superfoszfát 800 kg. káinnit	17928	896,40	98,60	797,80	16 3/8
5. 200 kg. ammoniák 200 kg. szuperfoszfát 250 kg. 40%-os kálisó	17567	878,35	98,00	780,35	17 1/2
6. 200 kg. ammoniák 200 kg. superfoszfát 1000 kg. káinnit	17083	854,15	105,00	749,15	18 3/4
7. 312,5 kg. 40%-os kálisó 200 kg. ammoniák 200 kg. superfoszfát	16892	844,60	104,25	740,60	20

8. Táblázat.

Egy hektár trágyázása	1 hektár termése kg	A termés pénzürtéke Márka	Trágyázási költségek Márka	Jövedelem a trágyázási költségek levonásával Márka	Terméstöbblet a kálium nélkülihez viszonyítva Márka
1. 200 kg. ammoniák 200 kg. superfoszfát	13750	687,50	73,00	614,50	—
2. 200 kg. ammoniák 200 kg. superfoszfát 187,5 kg. 40%-os kálisó	14625	731,25	91,75	639,50	25,80
3. 200 kg. ammoniák 200 kg. superfoszfát 250 kg. 40%-os kálisó	17050	852,50	98,00	754,50	140,00
4. 200 kg. ammoniák 200 kg. superfoszfát 312,5 kg. 40%-os kálisó	15250	762,50	104,25	658,25	43,75

9. Táblázat.

Egy hektár trágyázása	1 hektár termése kg	A trágyázatlanon felüli terméshozam kg	A tultermés pénzürtéke Márka	Trágyázási költségek Márka	Trágyázással elért nyereség Márka
1. Istállótrágya	36000	—	—	—	—
2. Istállótrágya 1200 kg. káinnit	47100	11100	111,00	38,40	72,60
3. Istállótrágya 1200 kg. káinnit 300 kg. Thomassalak	47200	11200	112,00	51,60	60,40

## KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

+ A hús sózása és füstölése. A tél a disznóölések ideje; nem lesz tehát felesleges, ha egy-két szót elmondunk a hús sózásáról és füstöléséről.

Mert bármily egyszerűnek gondolják is sokan ezt az eljárást, még sem tudják nagyon sokan a helyes módját, minek következtében megcsúsznak, hogy a hús kisebb vagy nagyobb mértékben megromlik, sőt nem ritkán egészen hasznavehetetlenné is lesz.

A sózásnál gyakran azt a hibát követik el, hogy vagy kevesebbet, vagy pedig túlságosan mértékben megsózzák.

Ha kevés sót kap a hús, akkor nem lesz tartós és a főzésnél rosz színt kap, sőt a szaga is rosz lesz. Ha pedig túlságosan sózunk, akkor a hús tartós lesz ugyan, de hosszabb időn át tartogatva szárazzá, keménnyé és izetlenné válik.

Mindezeket el lehet kerülni akkor, ha eltérünk a szokásos szemmértékre való sózástól és a sóadagot a húsnak súlyához arányitva határozzuk meg.

A most általában szokásos sózási eljárásnál bedörgölik a húst és többször átrakosgatják. Daczára ezen átrakogatásnak azonban a só nem oszlik el egyenletesen; sokkal tökéletesebb tehát az a sózási eljárás, ami Németországban általában divatos és amely szerint a húst nem sózzák közvetlenül, hanem sóoldattal öntözik le. 40—50 kilogramm húsról 10—12 liter eső vagy folyóvizet vesznek, ebbe 2 kilogramm konyhasót, 350 gramm cukrot és 20—30 gramm salétromot tesznek. E keveréket aztán meg szokták főzni, a habját leszedik mindaddig, míg a feloldás tökéletes. A salétrom hozzáadása különösen fontos, mert nagyon szép, vörös színt kap tőle a hús. Ha azonban többet adunk a húshoz, mint amennyi kellene, akkor a hús kemény lesz. A cukor a húsnak tartóságot és igen jó ízt ad.

A sózandó húst meglehetősen szorosan tegyük valami faedénybe, pl. egy kádba, tegyük erre deszkadarabot és nehéz kővel nyomjuk le jól, mire a fentebb leírt sóoldatot ráöntjük, úgy hogy az egész tömeget fedje és olyan helyre állítsuk fel a kádat, ahol a levegő folyton változik.

A vékonyabb darabok 10 nap alatt kevésebbé átváltak arra, hogy füstölés alá jöhessenek; azonban a szalonnaoldalakat és a sonkákat az esetben, ha nem nagyon meleg az idő, 4—6 hétig is fekvé kell hagyni az oldatban. A húsnak átrakása ezen eljárásnál felesleges.

Ha azután az így kezelt húst füstölteni akarjuk, akkor még némi előkészületeket kell tennünk. Az oldatból kivett húst ugyanis híg sóoldattal leöblítjük és száraz, levegős helyen meghagyjuk száradni és csak ekkor tesszük a füstre. Ily módon járva el, a hús egész tiszta és korom nélküli lesz. Egyébiránt a füstölésnél igen nagy szerepet játszik a füstanyag. Kész-füst elrontja a húst. Ez általánosan tudva van. Azonban a fenyőfáknak fája sem ajánlható a húsfüstölésre, mert kellemetlen koromzást ad a

húsnak. A legkitűnőbb anyag a vörösfenyő és gyertyánfa, amelynek füstjétől a hús tiszta és jóízű marad. Kerülni kell azt, hogy a füst forrón jöjjön a húsról, hanem annak előbb le kell hűlnie, miért is friss levegőnek is kell hozzájárnia.

Fontos kérdés az is, hogy mennyi ideig maradjon a hús a füstön? Vékony darabok, mint például bordák, 3—4 nap alatt jól megfüstölődnek; ellenben a szalonnaoldalakat, a lapoczkákat három hetet, nagy sonkák egész hat hetet igényelnek. Az utóbbiakat czélszerű 14 nap múlva levenni és egy napon át préselni és így ismét visszatenni a füstbe.

N—p.

## IRODALMI SZEMLE.

A Magyar Lovaregylet. évkönyvének nyolcvanegyedik évfolyama a szokott élénk tartalommal e héten jelent meg. A 365 oldalra terjedő könyv nélkülözhetetlen segédforrása sportsejtelmeinknek, a kik megtalálhatják benne a M. L. E. alapszabályait a totalisateur és fogadási szabályokat, a Lovaregylet pályáin tavaly futott versenyek jelentését, az idei összes versenyföltételeket, a versenytechnika minden adatát. A díszes kiállítású könyv ára hat korona s megrendelhető a Lovaregyletnek Semmelweis-utca 19. szám alatt levő titkári hivatalában.

## KORMÁNYINTÉZKEDESEK.

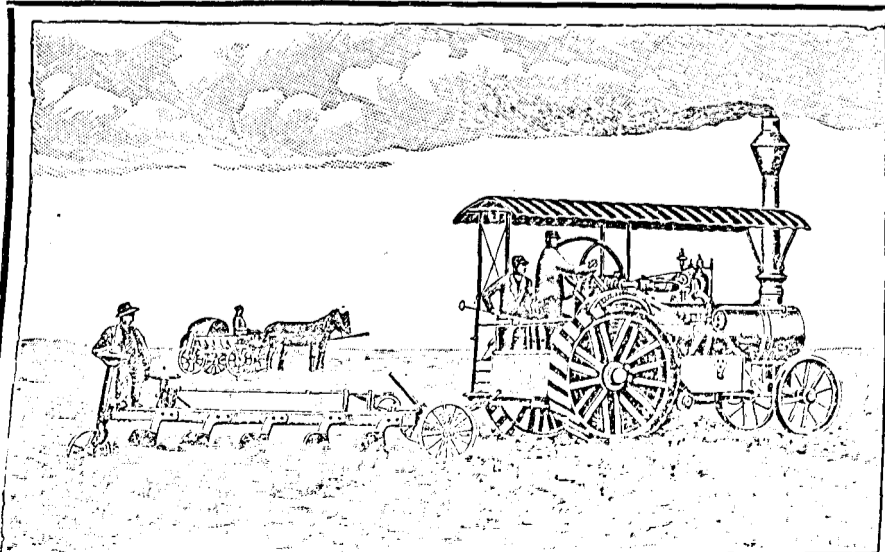
A hegyvidéki gazdasági akció az 1906. évben.

A földművelésügyi miniszter most bocsátotta közre a hegyvidéki kirendeltségnek Kazy József miniszteri tanácsos által már a múlt évben összeállított jelentést a hegyvidéki akció terén az 1906. évben történetéről. A jelentés most is részletesen számol be a végzett dolgokról és 20 fejezetbe foglalja össze az egyes gazdasági és kereseti ágak fejlesztése érdekében tett intézkedéseket. Ezek közül mint fontosabbakat a következőket emeljük ki.

A nép használatában levő föld kereken 2.900 kat. holddal gyarapodott, mert a foga-rasi, iványi és remetei major területeket a kirendeltség átvette az uradalmi bérlektől és ruthén kigazdákknak adta bérbe. Összesen ötvennégy község kigazdái kaptak bérbe földet 1—5 holdas parcellákban. Valamivel kisebbedett az ilyen bérlet terület, de ez a fogyás inkább örvendetes. Mert az egyik kibocsátott területen egy faipari telep és vegyi gyár, a másikon pedig egy kaptafagyár létesült. Jelentékenyen szaporodott egyébként a kigazdák földbirtoka, vétel útján is. Beregvármegye felvidéki járásának huszonnégy köz-

sége részére megszerezte a miniszter a bitbi-zományi uradalom Hát hegység nevű kereken 5000 holdas erdőbirtokát és 3000 hold területű szántó és legelő birtokát. Sárosvármegyében megszerezte a miniszter ugyancsak főrészben kigazdák részére az 5152 holdnyi zborói uradalmat. Közbenjárásával kereken 1900 hold föld jutott egyes községek részére részint a hitbizományi, részint a kincstári birtokokból. Ezzel az akcióval fokozatosan mind több földhöz jut a nép. Igen nagy eredmények vannak a háziipar terén. A háziipar összesen 1318 kigazda családnak közel 85 ezer korona keresetet adott. A legtöbben a helyi viszonyokhoz képest fafaragással (680) és gazdasági kosárfonással (381) foglalkozott, de 117-re szaporodott a vászonszövésessel és 48-ra a művirágkészítéssel foglalkozók száma. A gazdasági ismeretek terén az alsóverceki havasi mintagazdaság és tejgazdasági telep, a szolyvai állami gazdasági ismétlő iskola és a hegyvidék különböző pontjain tartott népies gazdasági előadások fejtették ki eredményes működést. És e tekintetben fejlesztő hatást gyakorolt a nép nagy tömegének az Alföldön nyári arató munkára való elszerződése is. A hitelszövetkezetek száma 14-gyel, a hitelszövetkezeti áruraktárak száma 9-el gyarapodott. Most már tehát 125 hitelszövetkezet és 46 áruraktár működik a hegyvidéken. A nép kereken 37 millió koronát vett kölcsön, de másrészt üzletrészekre 0.8 millió koronát, tartalék alapokra és takarékbetétekre pedig több mint 0.9 millió koronát fizetett be. Az áruraktárak bruttó bevétele meghaladta az 1 millió koronát. A kirendeltség a múlt évben is ingyenes jogtanácsokkal támogatta a szegény embereket, közbenjárta meglévő gyáripari telepek fejlesztése és újak létesítése érdekében, állandó figyelmet fordított az uzsora esetek kipuhatólására és üldözésére, közbenjárta kulturális érdekeket szolgáló intézmények létesítése érdekében s általában közreműködött a kulturális és gazdasági élet fejlesztésére szolgáló minden irányú ügy elintézésénél. A jelentés egyes érdekesebb részleteire még visszatérünk.

Borkivitelünk Svájcban. A földművelésügyi miniszter körrendeletben értesíti a törvényhatóságokat, hogy a Svájccal 1906. évi március 9-én kötött kereskedelmi szerződés végrehajtására nézve a svájci szövetség tanácsosai létesített megállapodás értelmében a svájci vámhivatalok 1908. évi január hónap 1-től kezdve a Svájcba való bevitelre szánt természetes magyar borra nézve az országos magyar királyi mezőgazdasági vegykezleti állomások, és a fumei, kolozsvári és pozsonyi



UJ! Egygéprendszerű gőzszántás UJ! (egy ölet fogó 7 vasu ekével).  
Csekély befektetés. Olcsó üzem. Tökéletes munka.

Referenciák az egész országból (Erdélyből is) kívánatra rendelkezésre állnak.

Egyedüli gyártója:

**Első Magyar Gazdasági Gépgyár**

R.-T.

1908

**Budapest, VI. ker., Váci-ut 19.**



m. kir. vegyakisérleti állomások által kiállítandó bizonyítványok hitelességét el fogják ismerni. Oly borküldeményeket ellenben, melyek nincsenek kísérő bizonyítvánnyal ellátva, vagy a melyeknek kísérő bizonyítványai nem érvényesek, természetes voltak kiderítése érdekében a svájci vámhivatalok fogják kémiailag megvizsgálni. A miniszter ezekhez képest egyidejűleg utasította a főtnevezett állami intézeteket, hogy a Svájcba való kivitelre szánt borküldeményeket vizsgálják meg és az érdekeltséget hozzájuk intézendő kérdésekre megfelelő fölvilágosítással lássák el arra az esetre is, ha a bor kivitele oly helyekről történnék, melyek a vegyakisérleti állomásoktól távol esnek.

**Gyümölcskonzerv fuvardij kedvezménye.** Déva, Kecskemét, Rimaszombat és Újvidék állomásokról a magyar kir. államvasutak vonalaira gyorsárúként szállítandó gyümölcskonzervek után a mérsékelt gyorsárú díjtételei alkalmaztatnak a folyó év végéig rovatolás útján. A díjkedvezmény a rendes fuvardijnak több mint kétszeresét teszi.

**Fajbaromfitenyésztés a MÁV-nál.** A m. kir. államvasutak pályáöreinek helyzetét a kereskedelemügyi miniszter azzal is előmozdítja, hogy lehetővé teszi nekik a fajbaromfitenyésztést. Legújabbán ismét 2000 koronát engedélyezett a miniszter a Budapest—salgótarjáni vonal öreinek ellátására fajbaromfival. Minden ór, a kinek az igazgatóság fajbaromfit ingyen ad, tartozik két órtársának 20—20 darab fajtojást ugyanannyi közönséges tojásért cserébe adni. Egy-egy örnek rendszerint 2 fajkakasa és 10 attelelt fajtyukja van, melyek tojáshozama átlag-évenként 1000 darabra tehető. A miniszter ezen intézkedése fokozatosan több ezernyi család anyagi helyzetén fog segíteni, mert szándéka ezt az akciót folytatni.

**Közlegelők állami segítséggel.** Az állattenyésztés szempontjából elsőrendű fontossága van annak, hogy a kisgazdának lehetőleg sok közlegelője legyen. A földmivelségi miniszter kétszáz ezer koronát vett fel ezidei költségvetésébe erre a célra s az összeg felhasználását aként tervezi, hogy addig is, míg a közlegelők ügyét a törvényhozás a miniszter által benyújtani szándékolt javaslat alapján nem rendez, községek, illetve közbirtokosságok legelővásárlásaihoz támogatást nyújt a kamatterhek egy részének fedezése útján.

**Munkásházak, munkáslakások.** A földmivelségi miniszter által ma közzétett hivatalos kimutatás szerint a gazdasági munkásházak építésének állami támogatásáról szóló törvény hatása alatt az 1907. évben 3105 munkásház építésére fejeztettek be a szükséges előmunkálatok. Ennyi ház átvételére jelentkeztek alkalmas munkások és ennyi házra szükséges pénz szereztetett meg, valamint az építési tervek is elkészültek. A beépítendő tőke körülbelül 2,500.000 koronát képvisel, mely összeg 10—20 esztendő alatt törlesztendő. A folyó évben a legtöbb munkásház (2513) az alföldi megyékben épül.

**A borászati szakoktatás fejlesztése.** Darányi földmivelségi miniszter a vándor pincemesterekkel elért gazdasági eredmények után nemcsak ezen intézmény fejlesztését, a pincemesterek számának szaporítását határozta el, hanem a borgazdasági szakismeretek terjesztése céljából jutalomdíjakat tűz ki oly szőlősgazdák részére, akik az okszerű szőlő- és borgazdaság s a borkezelés, továbbá a pincegazdaság helyes berendezése és vezetése s a borértékesítés terén elismerést érdemelnek és követésére méltó példát nyújtanak. Ezen jutalomdíjakat, valamint a borkiállításokra engedélyezendő pályadíjakat a hazai művészet és műipar által előállított s megfelelő vonatkozású motívumokat feltüntető emléktárgyak alakjában adományozza. A borgazdaság helyes irányu átalakításának emeltyűje az okszerű borkezelés s a szakismeretek terjesztése. Ezeknek szolgálnak a borászati téli tanfolyamok. A tanfolyamokkal, amelyek lelkészeknek, tanítóknak, szőlőbirtokosoknak, gazdatisztoknak,

kisgazdáknak és szőlőkezelőknek tartanak, már eddig is szép gyakorlati eredményeket értek el s ezért a kurzusok sorozatának állandó szaporítása is célja a miniszternek.

## VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Az E. G. E. erdélyrészi gazdasági előadásai.** Az erdélyi gazdasági egyesület, a föld. miniszter támogatásával, márczius hónap folyamán, az intelligens gazdaközönség meghívásával négy nagyobb erdélyrészi gazdasági központon előadásokat rendez. Az előadások részletes tervének elkészítése most van folyamatban. Az előirányozott központok közül három már meg van határozva és pedig: Sepsiszentgyörgy, Dicsőszentmárton és Nagyenyed városokban. A negyedikre nézve még nincs megállapodás. A részletes program rövid idő múlva közhírré tétetik.

— **Gazdasági egyll. közgyűlés.** Kisküllő vármegye gazdasági egyll. f. hó 3-án közgyűlést tartott br. Kemény Ákos főispán elnökle alatt. A Sándor Pál főtitkár által előterjesztett az egyesület 1908. évi működésére vonatkozó munkaprogram és az 1908. évi költségvetés nagyobb vita nélkül egyhangulag elfogadtatott. A mezőgazdasági kamarák felállításának kérdésében nagyobb vita fejlődött ki, melyben résztvettek a választmány javaslata mellett és Sándor Pál előadó javaslata de egyszerűsége ellen: br. Bornemissza János, Csató Gábor. A közgyűlés Sándor Pál javaslatának elvetésével a választmány javaslatát fogadta el, a kamarák felállítása ellen foglalt állást. A szőlőmunkástanfolyam épületeinek befejezéséről s a felmerült pótmunkákról szóló főtitkári jelentés tudomásul vétetett. Foglalkozott még a közgyűlés az OMGE-nek átiratával a szerb élő állat behozatala elleni tiltakozás tárgyában. Temesvármegyei gazd. egyesületnek átiratával a lépfene elleni védekezés tárgyában. Ezen kérdésekben az átiratok értelmében a földmivelségi miniszterhez hason tartalmu felirat intézését határozta el a közgyűlés.

— **Hirdetmény.** Az Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesület február 29. és március 1-én a nagymélt. m. kir. földmivelségi miniszterium, az O. M. G. E. és az E. G. E. támogatásával Székelykeresztúrott (vasutálló) országos jellegű tenyész állatkiállítást és vásárt rendez. E kiállításon az ország összes tenyésztői versenyezhetnek magyar erdélyifajta, saját nevelésű, 2 évet betöltött bikáikkal, borjas teheneik 2 és 3 éves üszőkkel, melyekről a községi előjáróság által igazolandó, hogy egy év óta a kiállító tulajdonát képezik, továbbá udvarhelyvármegyei községek községi bikáikkal. Siementhalai és berni siementhalai tenyészállatok is kiállíthatók, a mennyiben vármegyei tenyésztők tulajdonai és nem külföldről importáltak. Ezek csak oklevélre pályázhatnak. A kiállítás díjmentes, de a vásár két napján eladott állatok eladási árának 2 százaléka az egyesület pénztárába befizetendő.

**Díjak:** I. Nagytenyésztők bikái részére: 1. díj az O. M. G. E. Tiszteletdíja és külön 100 K. 2. díj 100 K. 3. díj 80 K. 4. díj 60 kor. 5. díj 50 K. 6. díj ezüzt érem.

II. Kistenyésztők bikái részére: 1. díj az O. M. G. E. adománya 100 K. 2. díj 80 kor. 3. díj 60 K. 4. díj 50 K. 5. díj 30 K. 6. díj 20 korona.

Községi bikák részére: 1. díj 25 K. 2. díj 20 K. 3. díj 15 K. 4. díj 15 kor.

Borjas tehenek részére: 1. díj 100 kor. 2. díj 60 K. 3. díj 50 K. 4. díj 40 K. 5. díj 30 K. 6. díj 25 K. 7. díj 20 K. 8. díj 15 K.

3 éves üszők részére: 1. díj 80 K. 2. díj 60 K. 3. díj 50 K. 4. díj 40 kor.

3 éves üszők részére: 1. díj 50 K. 2. díj 40 K. 3. díj 20 K. 4. díj 15 K. A 100 holdnál nagyobb birtokok tulajdonosai vagy bérlői csak a nagytenyésztők között állíthatnak ki. Bejelentések Gálffy Kálmán főszolgabíró urnál Székelykeresztúron eszközöndők, aki kívánatra a kiállításra jövő vendégek elszállásolásáról, a tenyészállatok istállózásáról gondoskodik és mindennemű tudakozódásra felvilágosítással szolgál. Minthogy a kiállítást az erdélyrészi és tiszavidéki legismertebb tenyésztők szokták magyar erdélyi fajta bikáikkal felkeresni, azért itt úgy a községek és magánosok a legelőnyösebben és a legnagyobb választékból szerezhetik be e nemű szükségleteiket. Székelyudvarhely, 1908. január 28. Ugron Ákos elnök, Hlatky Miklós titkár.

— **Uj tejszövetkezet.** Vámos-Gálfalván az ottani gazdák f. évi január hó 28-án tejszövetkezetet alakítottak. A tagok száma 90, míg a jegyzett üzletrészek száma a 130-at meghaladja. A szövetkezetbe a szomszédos Pócsfalva község gazdái közül is már számosan beléptek s remélhető, hogy Abosfalva, Deésfalva és Szőkefalva községek gazdái is nemsokára csatlakozni fognak.

— **Az amerikai magyarok visszatelepítése.** A Magyar Gazdaszövetségnek az amerikai magyarok visszatelepítésére irányuló akciójának nap-nap után több eredménye mutatkozik. Eddig igen sokan jelentkeztek a tengerentúrról, akik vissza akarnak térni azzal a szándékkal, hogy itthon földet és házat vegyenek s nap-nap után több az új jelentkezés. A Magyar Gazdaszövetségnek és az O. M. G. E. üzemi osztályának pedig, — a mely szintén felkarolta ezt az ügyet, eddig 19 vármegyéből jelentettek be birtokot eladásra. Sem az egyiknek sem a másiknak a szervezete azonban nem alkalmas az adás-vétellel járó pénzügyi műveletek lebonyolítására. A mozgalom megindító most fáradoznak azon, hogy ezt a dolgot valamely meglévő, vagy létesítendő altruisztikus alapon működő pénzügyi intézményre vállalja, a mely végleg biztosíthatná az oly biztató kezdettel megindult mozgalom sikerét.

— **Minden gazdaságban nélkülözhetetlen a lovak, szarvasmarhák, juhok, sertések, szóval az összes háziállatok erősítésére, edzésére és egészségük épségben tartására legújabbban forgalomba hozott Brázay féle „Kincsem fluid“ (Kincsem szesz) mely kitűnő hatásánál és a legjobb minőségű anyagokból való összetételénél fogva az összes külföldi szereket felülmulja. Úvege 2 kor. 30 fillérért kapható a gyógyszerárakban, drogeriákban és fűszerüzletekben, vagy a készítő Brázay Kálmán cégnél Budapest, mely 12 üveget tartalmazó postaszállítványt 24 koronáért bérmentve küld.**

— **Nemzetközi tejjgazdasági kongresszus Budapesten.** Darányi földmivelségi miniszter meghívására a múlt évben megtartott hágai tejjgazdasági kongresszus elhatározta, hogy a IV. kongresszust Budapesten tartja meg. A földmivelségi miniszter előkészítő bizottságot szervezett, melynek elnöke gróf Desseffy Emil, a maga részéről pedig ebbe bizottságba négy tagot küldött ki Pirkner János miniszteri, Huttyra Ferenc udvari tanácsos, Sierbán János jószágigazgató, Tolnay Pál tejjgazdasági felügyelő személyében. Felkérte egyben a miniszter az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tejjgazdasági bizottságát, mint a Brüsszelben székelő nemzetközi tejjgazdasági szövetség képviselőjét, hogy a maga részéről szintén négy tagot jelöljön a bizottságba. Ebben a bizottságba kiküldettek: báró

Inkey Pál, Jeszenszky Pál O. M. G. E. ügyvezető titkár, Miklós Ödön főrendiházi tag és Szily Tamás országos teigazdasági felügyelő. A bizottság a legközelebbi napokban tartja meg alakuló ülését és ezzel megkezdí a rendezés munkálatait. Az előkészítő bizottság főtitkárául a földmívelésügyi miniszter dr. Koerfer István miniszteri fogalmazót küldötte ki.

— **Fenyegető borválság Olaszországban.** Alighogy elsimultak a példátlan arányokat öltött délfranciaországi borválság hullámai most meg úgy látszik, Olaszország bortermelőit fenyegeti hasonló veszedelem. Olaszországra nézve a baj annál nagyobb, mivel ott a bortermelés nincs egyes vidékekre korlátozva, mint francia országban és a válság az északi meg déli tartományokat egyaránt fenyegeti. Nem kicsinlendő veszély ez ha meggondoljuk, hogy Olaszország tavalyi bortermése 750 millió lirával mindjárt a 850 milliónyi gabona-termés után következik, tehát a nemzeti jövedelemnek egyik legfőbb forrása. Az appenini félsziget idei bortermése 50 millió hl. volt, ami 1902-vel szemben 6 millió, 1896-tal szemben 14 millió hl. emelkedést jelent s ehhez járul még, hogy ugyszólván minden nagyobb fogyasztási gócponton tetemes régi készletek várnak évek óta vevőre. A tavalyi termés bő volt de felette gyenge minőségű; ha még ehhez számításba vesszük a szőlősgazdákat pusztító uzsorát és a nyomasztó adóterheket, úgy kellő fogalmunk lehet az olasz bortermelés jövőjének siralmas kilátásairól.

— **Magyar liszt fogyasztása Ausztriában.** Az alsóausztriai molnárszövetség a pénzügyminiszterhez kérvényt intézett a malmok jövedelmi adójának leszállítása érdekében. Az érdekes beadvány pantról-pontra bizonyítja, mennyire teszi lehetetlenné a magyar lisztimport az osztrák malomipar fejlődését, A beadvány beszámol arról is, hogy mikép oszlik meg tartományok szerint az Ausztriába irányuló magyar lisztexport. Volt pedig ez az export ezer q ákban:

	1905	1904	1903	1902
Bécs és Alsó-Ausztria . . . . .	1666	1763	1519	1373
Csehország, Magyarország és Szilézia . . . . .	2749	2517	2901	2853
Galiczia és Bukovina . . . . .	331	716	654	501
Felső-Ausztria, alpesi tartományok és tenger mellék . . . . .	1355	1127	1318	1109
<b>Összesen . . . . .</b>	<b>6101</b>	<b>6123</b>	<b>6392</b>	<b>5836</b>

A lakosság minden fejére esett tehát Bécs és Alsó-Ausztriában 44—57 kgr. évenkénti magyar lisztimport, Galicziában csak 45—98 kgr.

— **A gazdatisztek kötelező nyugdíjkérdése.** A Magyar Gazdatisztek Országos Egyesületének egy küldöttsége járt folyó 8-án Darányi Ignác földmívelésügyi miniszternél, hogy a gazdatiszti nyugdíjkérdés megoldását jóindulatába ajánlja. A küldöttségét Bujanovich Sándor udvari tanácsos, az egyesület elnöke vezette, a ki a gazdatisztekre nézve a nyugdíjbiztosítási kötelezettség kimondását kérte. A miniszter megígérte, hogy a kérdést jóakarattal, az érdekeltek meghallgatása után fogja megoldani.

— **Kereskedelmi szerződés Szerbiával.** A napilapok értesülése szerint a Szerbiával kötendő kereskedelmi szerződés ügyében a keddi és szerdai tárgyalásokon a legutolsó differenciákat is elsimították. Szerbia beleegyezett, hogy Ausztria-Magyarország az állategészségügyi ellenőrzést Szerbiában szabadon gyakorolhassa és e részben táplált államjogi aggodalmait feladta. A szerződést a napokban véglegesen megszövegezik.

— **Gazdák adókönyveinek felülvizsgálása.** Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület legújabbán elhatározta, hogy üzemi osztálya munkakörébe felveszi az adókönyvek felülvizsgálását és a három éven belül el nem évült adótulfizetések visszatérítését ki-  
eszközli.

— **Ragályos betegségben kimult állatok elpusztítása.** Az Országos Állatorvosi Egyesület szakülést tartott, a melyen Ligeti Leó ismertette a ragályos betegségben kimult

állatok elégetésének és a hulla-maradványok hasznosításának kérdését. A tetszéssel fogadott felolvasás után elhatározta a szakülés, hogy ezt az ügyet az Országos Állatorvosi Egyesület igazgató-választmányára élé viszi, a miniszteriumot pedig megkeresi e szakba vágó pályadíjak kitűzése iránt.

— **A nemzetközi gabonaárfolyam-ellenőrző bizottság budapesti gyűlése.** Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tanácsa hozzájárult ahhoz, hogy a nemzetközi gabonaárfolyam-ellenőrző bizottság a berlini rendes ülését követőleg Budapesten is értekezletet tartson. Az értekezlet április 4—6 napjain lesz. Napirendje a következő: 1. A gabona-üzlet jövődjé kilátásainak megbeszélése a gazdák kezén levő készletek figyelembe vételével. 2. Jelentés a vetések állásáról. Előadók lesznek: Ruhland és Dade tanárok és Kiessenwetter, a németországi Bund der Landwirte sajtószakosztályának elnöke, magyarországi előadókrol az O. M. G. E. szintén gondoskodni fog.

— **Parcellázások jutányos és gyors keresztülvitele.** A „Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete“ üzletmüködési köre kiterjed a parcellázások lebonyolítására és az e célra szóló kölcsönök adására it. Az intézet rendeltetése kizár minden nyeréskedést, miért is maga parcellázási célokra birtokot nem vásárol, hanem kívánatra elvállalja méltányos munkadíj ellenében a parcellázások teljes (jogi, telekkönyvi és mérnöki) lebonyolítását s e célra megbízottját a helyszínére küldi, aki az összes teendőket ellátásáról a helyi kivanalmaknak megfelelően gondoskodik. Parcellázási celokra az intézet előnyös feltételű kölcsönöket engedélyez, melyekre vonatkozólag az igazgatóság (Budapest, V., Géza-utca 2. szám) kívánatra minden felvilágosítást megad.

— **Az állami uradalmak gabonakészlete.** Értesüléseink szerint állami uradalmaknál szokásos tavaszi gabonaárlejtéseket ezidén nem fogják megtartani, mivel tekintettel a vetések kedvezőtlen állására, a még meglévő készleteken nem szándékoznak tudadni.

— **Az adóreform és a gazdák.** Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület közgazdasági szakosztálya mult szombaton délelőtt kezdődő ülésén foglalkozott az új adójavaslatokkal és ez alkalommal az egyesület tanácsa által behatóan megvitatott és megállapított határozati javaslatot terjesztettek elő. A határozati javaslat részletesen felöleli a földadóra vonatkozó kívánságokat s azokat a kifogásokat, amelyeket az egyesület szakosztálya a javaslat ellen emel.

— **A házinyltenyésztés egy idő óta rokamós lépésekkel halad elő.** Az ország minden vidékén újabb és újabb hivi akadnak e mindenütt könnyen üzhető tenyésztési ágazatnak, amely hivatva van mint a mezőgazdaság mellékágazata a népjólét emelését előmozdítani. Jövedelmezőségre azonban a tenyésztők csak abban az esetben számíthatnak, ha termékeiken egész éven minden időszakban tudhatnak.

A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, Budapest, V., Alkotmány-utca 31., házinyltenyésztési akcióját országosan szervezve, módot és alkalmat nyújt arra, hogy a tenyésztők házinylulaikat (akár fajállatok, akár piaci értékesítésre való kereszttezesek, vagy a tenyésztésből kiselejtezett állatok) bármikor minden mennyiségben értékesíthessék, ahol a tenyésztésre szánt fajállatokon kívül levágásra való bármilyen színű közönséges házi (istálló nyulak is kg.-ként élősulyban 60 fillérért értékesíttetnek.

Ajánlatos tehát, hogy a tenyésztők saját érdekükben eladásra kerülő nyulakait különkülön, vagy az egész közönségből együttesen, a darabszám és a körülbelüli élősúly megjelölésével fenti szövetkezetnél bejelentsék.

— **A cséplőgéptulajdonos felelősége.** A Kuria egy konkrét eset alkalmából kimondotta: A gözcseplőgéppel való cséplés tüzveszedelemmel járván, a magából ebből a veszedelemből származó károkért a géptulajdo-

nos rendszerint nem felelős. Annak bizonyítása tehát, hogy a tűzvész, mely felperes terményeit elhamvasztotta, cséplés közben, a gőzgép közelében ütött ki, nem elégséges alperes géptulajdonos kártérítési kötelezettségének megállapítására.

— **A Nickolson gépgyár r. t. igazgató-sága a vállalat két millió koronányi részvényitkétjét az ez évi rendes közgyűlésén három millió koronára kívánja felemeltetni.**

— **A Ganz és társa waggongyári részvényitársaságnál Fiume városa félmillió korona értékben villamos vasuti kocsikat rendelt.**

— **Megjelent Mauthner Ödön,** Budapest, 1908 ik évi útmutatója, 226 oldalon, a magyargazdák és kertészkedők számára. Ezen újabb árjegyzék számos újdonságokat tartalmaz mindenfélegmagvából. A tartalomdús magárjegyzék az előbbieknek méltó folytatása. Tisztelt olvasóink szivesfigyelmébe ajánljuk.

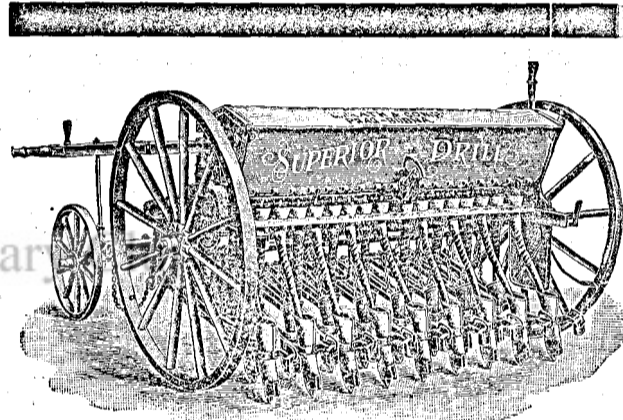
— **Franciaország bortermése.** Párisból írják: Hivatalos jelentések szerint az 1907 évi bortermés mennyisége Algeriában 8½ millió hektoliter. Az 1907-iki mennyiség tehát csupán Franciaországban 13 millió hektoliterrel több, mint 1906-ban.

**A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:**

Felelős szerkesztő és kiadó:

**TOKAJI LÁSZLÓ.**

**A LAP AZ ERD. GAZD. EGYLET TULAJDONA**



**Superior Sorvetőgépek**

— **!!! Legjobb tolókerékrendszer !!!**  
**!!! Tessék közelebbi leírást kerni !!!**  
**Finom-, szántás-, csukló- és rétboronák.**  
**Egy- és többvasu ekék.**  
**Háromtagu és egytagu hengerek.**  
**Triőrök. Mütrágyaszórók.**

**UMRATH és TSA**

Budapest, V., Váci-körút 60.

Gőzcseplőkészletek 12 HP.-ig — Ipari mozgonyok 200 HP.-ig.

**Földmives iskolát végzett gazdatiszt április 1-ére állást keres,**

esetleg **azonnali** belépésre. 2068. Hét évig mint segéd és 6 évig mint kezelő tiszt működött nagyobb gazdaságokban.

Czim: **Gy. A.** alatt a kiadóhivatalban.

**— Minden gazdaságban nélkülözhetetlen eszközök —**

az országszerte első helyen elismert kitűnő szerkezetű és legolcsóbb

**— „Eredeti Kalmár-rosták” és heremagtisztító gépek. —**

Elsőrendű hazai anyagból gyártunk ezidőszerint 15-féle nagyságban különböző szerkezetbe a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő általános terménytisztításhoz berendezett különleges gépeket, szelelő és magválasztó rostákat, kézi vagy hajtóerőre alkalmazva. — Ez évi újdonságainkról szíveskedjék ingyen árjegyzéket kérni. — Minden esetleges kérdésekre azonnal és díjtalanul válaszolunk. 1274

**KALMÁR ZS. és TÁRSA különleges terménytisztító gépgyára Hódmező-Vásárhelyen.**

Telefon 69. szám. Nagy-Enyeden állami aranyéremmel kitüntetve. Sürgőncim: Kalmár-rostagyár.



**Magyar Jelzálog Hitelbank**

képviselősege

Kolozsvárt, Jókai-utca 2. sz. alatt (gr. Rhédey-ház I. e.)  
Az intézet alaptőkéje 40 millió korona  
**záloglevélkölcsönöket**  
nyújt földbirtokra és nagyobb városokban fekvő házakra 4%-os és 4½%-os záloglevelekben.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az „Erdélyi Gazdasági Egylet” bizalmi férőtal adnak véleményét. 1001



**OLBRICH L. BUDAPEST**

VI., TERÉZ-KÖRUT 6.

□ □ ALAPITVA 1875. □ □

Szijgyártó, nyerges, bőröndös és sportcikkek készítője.

◇ TELEFON SZÁM 80-44. ◇ 1914

**Szőlőoltványok:** hiányok pótlására 2 éves dus gyökérrel, zöldoltással készítve ezre 100 ft. Telepítésre gyökeres zöldoltvány ezre 80 ft. Telepítésre sima zöldoltvány ezre 40 ft.

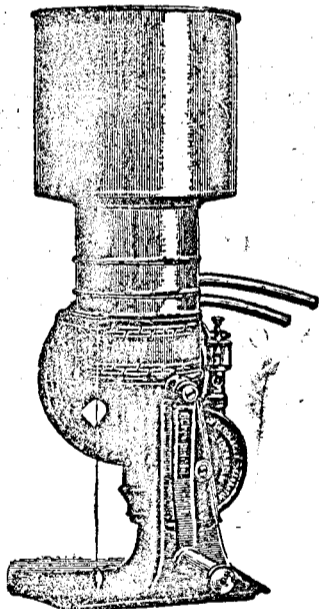
**Fásoltványok:** Gyönyörű példányok; fajtisztán ezre 100 ft. Szépséghibával, eredési biztosítással ezre 45 ft. Mind Riparia Portalisra oltva a következő fajokban: **Fehér borfajok:** Olasz Rizling, fehér és piros Szlankamenka, Furmint, Sárfehér, Mézesfehér, Ezerjó, Erdei, Bakator. Kövidinka, Mirkovácsi, Muskotályok. Hárslevelű, Sauvignon, Bánáti Rizling. **Vörös borfajok:** Nagy burgundi, Oportó, Nemes Kadarka, Aramon. **Csemegefajok:** Fehér és piros Chasselas, Passatutti, Tokaji Ghasselas, Ezredéves, Muskotályok stb. Sima Rip. Port. I. oszt. 10 ft, sima Rip. Port. II. oszt. 5 ft, gyökeres Rip. Port. I. oszt. 16 ft, gyökeres Rip. Port. II. oszt. 10 ft, gyökeres 2 éves gyökerű 18 ft. Hazai nemes vesszők sima 5 ft, a fenti fajokból. Oltványaimért teljes felelősséget vállalok s ha a vevő azzal nem volna megelégedve, azt visszaveszem s pénzt visszaadom. Tavaszi szállításra is elfogadok már most előjegyzést. Előlegül az ár ¼ részét kérem beküldeni.

**Szekely I. József, Gyöngyös, Szent-Urban-Templom.** 2064

Alfa Separator r. t., tejjgazdasági gépgyár

Budapesten, VI. Lomb-u. 11.

**1907. évi mintájú Alfa Separator**



a legújabb és legtökéletesebb fölözőgép. Kérjen prospektust.

Gyárunk előállítja az összes tejjgazdasági gépeket és eszközöket, berendez teljes tejtelepeket. Mindig friss oltóanyag! 1018

Több mint 700 első díj!

Árjegyzék, költségvetés díjtalan.

A tordai állami gazdasághoz kerestetik egy józan életű, 30—40 év körüli, családos, szerény igényű, földmives iskolát végzett, gyakorlattal bíró

**majorgazda,**

továbbá egy

**gépész-kovács,**

ki az összes, gazdaságnál előforduló kovácsmunkákat és a gőzgép kezelését érti. Mindkét állásra csak oly egyének pályázhatnak, kik eddigi működésüket jó bizonyítvánnyal igazolni képesek és a román nyelvet legalább szóval birják.

A majorgazdai állás **márczius hó 1-én**, a gépész-kovács helye **azonnal betöltetik**. Pályázatok a

**Tordai állami gazdaság intézőségéhez**

**Torda,** (Tordaaranyos m.) küldendők. 2083

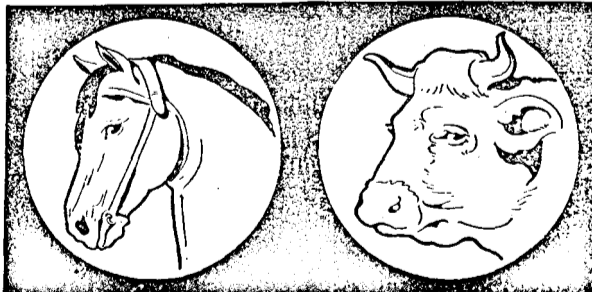
**Szőlőoltványok**

kiváló bor és csemegefajokban, gyökere-  
2071 resek és simák

**Riparia Portalis és Rupestris Monticola**

gyökeres és sima vesszők, szokvány minőségben, szavatosság mellett eladók. Másodosztályú oltvány s gyökeres és sima vad vesszők átvételénél árkedvezmény. — Kivánatra árjegyzéket küld.

**FISCHER LAJOS Miskolcson.**



**LOVAKAT ÉS SZARVASMARIÁKAT**

legjobban lehet nyírni a **Stewart gyorsnyíró géppel.**

Ára: 90 korona. 1997

Tíz évi jótállás

**Rudolf Krása Wien**

VII. Kirchengasse: 335.

**Idősebb**

**volt gazdasági főtiszt**

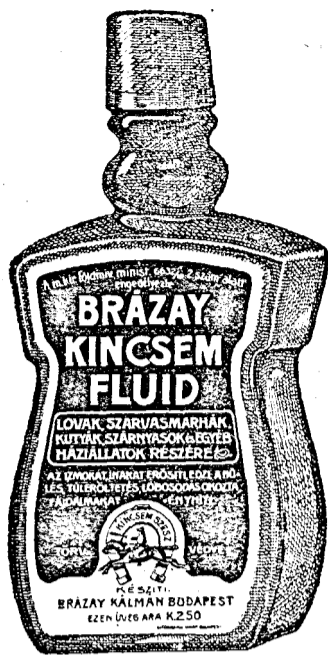
dús tapasztalatokkal, széleskörű modern ismeretekkel: elvállalja

**gazdaságok**

állandó felügyeletét, felsőbb vezetését, számadások felülvizsgálását, új üzemtervek elkészítését.

**Czime a kiadóhivatalban.**

1808



A lovak, szarvasmarhák, sertések, juhok, szóval az összes háziállatok erősítésére, edzésére, azok egészségének épségben tartására a

## Brázay KINCSEM-FLUID KINCSEM-SZESZ

minden gazdaságban és állattenyésztésben **nélkülözhetetlen.**

Felülmulja a hasonló célra szolgáló külföldi szereket, mert a leghatásosabb s legjobb minőségű kipróbált anyagokból készül. Használatban van minden jelentékenyebb gazdaságban, állami és magánmésben, katonai-, polgári- és versenystállókban. Kapható: gyógytár-, drogéria- és fűszerüzletekben, vagy közvetlenül a készítő:

**Brázay Kálmán cégnél Budapesten.**

1 üveg ára 2.50 kor., 12 üveg ingyen csomagolás és bérmentes szállítással 24 kor. 2105

55 metermázsa tavaszi búza,

4 „ Lóbab,

4 „ Baltaczim

vetőmagra, friss esiraképes minőségűből, mintázott ajánlatot kér

## Ménesgazdaság Intézősége

2100

Kolozspusztá, u. p. Kolozs.

Öméltósága

gróf HOYOS MIKSA ur  
Békésmegye pusztaakamuti gazdaságában  
(posta és vasut Mezőberény)

tenyésztésre alkalmas

tiszta vérű

# BERNI

bikák kaphatók.

Bővebb felvilágosítást ad  
az uradalmi intézőség.

2075

## Hirdetmény.

Zombor szabad királyi város

# faiskolájának

1908. tavaszi

dustartalmu

árjegyzéke megjelent.

Kivánatra megküldetik.

A kertészeti bizottság  
Zombor, Bácska.

2082

## Figyelem!

A szőlőbirtokosok és telepítők figyelmébe ajánlom saját telepemen termelt: 300.000 drb. sima riparia portalis I. rendű vesszőmet, mely még vágatlan van, vevő személyesen is megtekintheti, valamint:

nagymennyiségű fás és zöld ojtványaimat, egy és két évesben, dus gyökérrzettel;

120.000 drb. gyökeres riparia portalis, első és másodrendűben;

40.000 drb. piros Delavare, sima és gyökeresben;

nagymennyiségű európai sima vesszőmet, 42 fajban, fajtisztán és:

1000 drb. sima Csabagyöngye európai vesszőt.

A legutányosabb árban megrendelhetők:

**Karcza Sándor** Székelyhidon.  
szőlőgazdaságában (Biharmegye.)

Árjegyzék ingyen és bérmentve küldetik, ki címét egy levelező-lapon tudatja.

Vesszőim és ojtványaimért teljes felelősség! 2077

## Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em.  
Alakult 1900.

Biztosítéki alap

Alapítványok a kormány hozzájárulásával 1,970.840.— K.  
Tartalékok 764.760.16 „

Összesen: 2,735.104.16 „

1901. évi fölösleg	90.849.— K.
1902. „ „	59.782.26 „
1903. „ „	109.331.73 „
1904. „ „	72.438.73 „
1905. „ „	61.730.60 „
1906. „ „	39.243.65 „

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből egy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. Az 1903. évben jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-2%-os díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adták fel biztosítást 5% engedményben részesültek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványon és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál.

1018

az Igazgatóság.

Gazdasági tanintézetet végzett **segédtszt,**

ki a magyar, német és román nyelvet bírja, a cukorrépa-termelés és állattenyésztésben gyakorlata van,

**felvétetik.**

Ajánlatok a bizonyítványok másolatával együtt

„**Botfalui Czukorgyár**“

czimére „**Botfalu**“ küldendők.

2076

Egy, a Kolozsmonostori gazd. tanintézetet jeles sikerrel végzett 19 évi gyakorlattal bíró nős, 4 gyermekes tisztartó, ki jelenben is egy 2400 holdas birtokban, mint főtiszt működik, március

— elsejére megfelelő —

**tisztartói állást keres**

Czim a kiadóban.

2067

A készlet gyorsabb eladhatása miatt **CASPARI FRIGYES és Tsai**  
Medgyes Nagyküküllőmegye

# FAISKOLÁI

leszállított áron ajánlják összes faiskolai cikkeiket u. m. magonc, kőmagu és csontár gyümölcsfákat, pöszméte és ribiszke cserjéket, málnákat, földiepret, díszcserjéket, gyümölcsfa vadoncokat, sövénynek valót, tülevelű fákat, rózsákat stb. 1906.I.

Árjegyzék kívánatra bérmentve.

# GANZ ÉS TÁRSA

vasöntő és gépgyár r.-t. Budapesten.

MOTOROK benzín-, spiritus-, gáz-, szivógáz- és kohógázüzemre minden nagyságban 3000 lóerőig. Üzemköltség 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$  fillér lóerőnként és óránként. EMELEODARUK kézi-, gőz-, petróleum- vagy elektromos hajtásra. Közúti hengerlőgépek. Gőzekék. Gőzmotoros személyszállító vasúti kocsik kis- és nagyvasutak számára. Mindenféle vasúti kocsik személy- és teherszállításra. Vasúti felszerelések. Kéregöntésű kerekék (Griffin rendszere) Hengerszék malmok számára kéregöntetű hengerekkel. Mindenféle malomgépek. Egész malmok berendezése és felszerelése. Brikettsajtók szén-, fűrészpor s effélék brikettelésére. TUKBINÁK minden egyes esetben a helyi szükségletnek megfelelően szerkesztve, tehát az elérhető legnagyobb hatások biztosításával. Speciális gépek a papír és cellulózgyártásához. Transzmissziók. Füstemésztő készülékek. Gyári berendezések.

Árjegyzékekkel és költségvetésekkel szívesen szolgálunk.

**GANZ-féle VILAMOSSÁGI R.-T., Budapesten, II. ker., Lövház-utca.**

Budapest—Budapestvidéki üzlet, IV. Koronaherceg-utca 5.

Elektromos világító- és erőátviteli berendezések egyen- és váltakozó áramra. Kolibri ivilámpák reklámcélokra. Elektromos üzemek berendezése uradalmakban. Meglévő berendezések átalakítása. Elektromos üzemű szivattyúk, tejgazdasági berendezések, emelőgépek, ventilátorok, mezei vasutak, szántó-, cséplő-, aprító- és takarmányozó berendezések. Elektromos kis és nagy vasutak. Bányavasutak.

— Árjegyzékkel és költségvetéssel szívesen szolgálunk. — 2079

# ERDÉLYI BANK

és TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T.

Kolozsvár, Mátyás kir.-tér 32.

M. kir. szabadalm. osztálysorsjegyek főelárúító helye.

**A bank elfogad betéteket**

takarékpénztári könyvekre, folyószámlákra s azokat felmondás nélkül visszafizeti.

**Leszámitól, váltókat, utalványokat,**

járadékokat, checkeket, kisorsolt értékeket stb. stb.

**Értékpapirokat, idegen pénznemeket**

elad és vásárol

**Előleget ad értékpapirokra,**

folyószámlán és előre meghatározott időre.

**Díjmentesen bevált szelvényeket**

és elvállalja a sorsjegyek revízióját.

**Kibocsát utalványokat, checkeket,**

hitelleveleket bármely külföldi piacra.

**Rendelkezésre tart felek saját zárai alatt**

tűz- és betörésmentes pánccszekrényeket. (Safe Deposits.)

2055

Üzleti órák:

d. e. fél 9-től fél 1-ig, d. u. 3-tól 5-ig.

## Manhold Kálmán

KULÁN, Bácsmegeyének a Telecska magaslátán fekvő

Rácz Jolánföldi szőlőültvény és kert-

György-téle szállításra kapható.

1. Szokvány minőségű, minden alanyon fajtisztán, sima és gyökeres zöldajtvány.
2. Amerikai és európai sima és gyökeres vessző, a melyeknek fajtisztaságukért kezeskedem, kívánatra névjegyzéket küldök.
3. Alma, körte, barack és kajszinfa 1, 2, 3 éves ojtványok a legkiválóbb fajokban
4. Gleditsia élősvény, valamint az élősvények királya

### Maclura Aurentiaca

élősvény, a melynek gyökerei nem sarjadznak, tövisei igen sűrűk, semmiféle rovar nem pusztítja, minden időjárásnak ellentáll. — Ugyanitt kapható saját termésű, telecskai dombokon termett 1907. évi termésű 200 hl. fehér, 100 hl siller fajborok napi áron. 2065

Szíves megke-**Manhold Kálmán** nagy bérlő. reséseket kér.

# ELADÓ

a Gróf Lázár Imréné ő méltósága „Sófalva“-i (Besztercze-Naszód megye) gazdaságában, Sperker-féle bikák után nevelt, számfeletti, részben kisborjas, részben felületett 10 drb. magyar fajta, tejelő jellegű tenyész tehén; 6 drb. 2 éves tenyészbika és 1 drb. 6 éves Sperker szentdemeteri tenyésztehből vásárolt, kiváló borjakat nemzett és még legjobb tenyészképességgel bíró, nagy testű és hatalmas csontozatu tenyészbika.

Érdeklődőknek felvilágosítást nyújt **Sperker Ferencz.** Lakása: Szentdemeter, u. p. Nagy-Kend. 2088.

**Ingyen és bérmentve** küldi kívánatra erdei gazdasági magvak, erdei facsemeték, gyümölcsfák — vadonezok, sor és diszfák, fűzdugványok, fajburgonyák stb. 2092

## FŐÁRJEGYZÉKÉT

Faragó Béla, osászári és királyi udvari szállító Zalaegerszegen.

## Szőlővesszők:

Ajánlok Riparia portális jégverésmentes, fajtisztá szokványminőségű I. osztályu sima vesszőt 16 korona ezrenként. Riparia portális jégverésmentes fajtisztá II. oszt. sima vesszőt 5 korona ezrenként, továbbá Riparia portális gyökeres vesszőket, ugymint: Riparia portális alanyon oltott egy éves és fajtisztá sima és gyökeres Szőlőoltványokat.

**Seemayer Sándor**

2087

szőlőbirtokos. Versecz. (Temesmegye)

## A Hunyadmegyei

# Első Gőzeke-Vállalat

elvállal két mozdonyu Fowler-féle 20 lóerejű gőzeke garniturájával tavaszi és őszi bérszántást, ugyszintén rigolozást.

Szerződés kötés esetén szántató kívánságára jó minőségű kőszénről vállalkozók gondoskodnak — évi kötésükből átengednek.

Bővebb felvilágosítással szolgál:

**Barcsay Andor dr.** országgyűlési képviselő,

Budapest, Országház. 1934

# Bárdos és Brachfeld

műszaki és villamossági vállalat

BUDAPEST

VI., Gyár-u. 23. sz.

Villamossági osztály:

Villamos világítási és erőátviteli telepek, kastélyok, gazdaságok, gyárak, malmok, fűrésztelepek és községek részére.



Ajánlat ingyen és bérmentve.

1971

**Nagy jövedelmet téli csibe nevelés!**

hajt a gazdának aránylag csekély befektetéssel a

Könnyű szerrel, a legnagyobb sikerrel és haszonnal érhető el, a szabadalmazott PREDMERSZKY-féle tojásköltető- és csibenevelő-gépekkel, melyek a kolozsvári költő-gép versenyen a legelső díjat nyerték a kitűnő eredményű költésért. Gazdasági és baromfiállításokon a legmagasabb kitüntetésekben részesültek.

Egy első költés eredménye:

Kellemes kötelességemnek tartom Uraságotat értesíteni, hogy a küldött gépébe helyeztet 35 drb. tojásból, legelső kelesztésre 31 drb. ép, erős csibét kaptam; fogadja köszönetemet a küldött gépért.  
Alsóvist. Moorung Imre, máv. előjáró.

2081

Az árak minden más rendszerek fölött a legolcsóbbak.

Magyar gyártmány! Árjegyzék ingyen és bérmentve.

**Predmerszky József**

ipartelepe szaküzlet, baromfi- és háziinyultenyésztő telepek, baromfi-hizlaldák teljes szakszerű berendezésére.

Budapest, VI. ker.,  
Vörösmarty-utca 33. sz.

**Szenzációs szőlőujdonság!**  
**„Szent-István király“**  
ÉS  
**„Erzsébet királyné“**

Ugy ezek, valamint az összes legjobban bevált régi és új fajok gyökeres fásoltványai tiszta Portalis (Gloire Montpellier) alanyon első minőségben kaphatók **Fajtisztaságért kezeskedünk!** Oltványainkat csak is a saját telepünkön termelt Portalis alanyon készítjük és ehhez csak is a saját oltógalványainkat használjuk.

Előjegyzéseket ez év őszi és jövő év tavaszi szállításra már most elfogadunk bármely fajra nézve, mert telepünkön az összes szőlőfajok megvannak. 2061

Hazai sima vesszőket is minden fajban igen jutányos árban árulunk.

Árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk.

**LENGYEL TELEP, Szolnok**  
csemege-szőlő és méztermelés, szőlőoltvány és vesszőtenyésztési telep.

**ELADÓ:**

800.000 drb. I-ső osztályú Ripária Portalis, kiváló szép 45 cm. hosszban, 8-10 mm. vastagságban, 1000 drb. 9 frt. 1.500.000 drb. II-od osztályú 4-6 mm. vastagságú 1000 drb. 3 frt.

III-ad osztályú 1 frt 60 ezre.

50.000 szőlőoltvány a legkiválóbb bor és csemege fajokból, 100 drb. 9 frt., 1000 drb. 80 frt.

Kivánatra részletes faj és árjegyzék bérmentve küldetik.

**Farkas József** Ripária és szőlőoltvány telepe.

Nagy-Várad.

2104



**CLAYTON & SHUTTLEWORTH**

Budapest, Váci-körút 68.

által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

**Locomobil és gőzcseplőgépek,**

szalmakaszalozók, járgány-cseplőgépek, lóhere-cseplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyújtók, boronák, sorvetőgépek, Planet Jr. kapálók, szecskavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, darálók, őrlőmalmok, egyetemes acél-ékek, 2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.



Kiscsaládu 38 éves, vizsgázott, 18 évi gyakorlattal bíró

**gazdatiszt**  
azonnal vagy márczius hó 1-ére **állást keres.**

Nagyobb birtok önálló vezetésére is vállalkozik. Szives megkeresések

„Gazdatiszt“ címre. Szilágy-megye, Sülelmed-i postahivatalhoz kéretnek.

2098

**Birtokeladás.**

Marosmentén, vasúti állomás mellett 190 hold, ebből 46 prima szántó és rét, 59 lankás szántó és kaszáló, többi tölgy- és bükk-erdő szénafü és legelő

**eladó.**

Értekezhetni lehet: Magyaró, Marostordamegye

2089 **Fegyverneky Gábornál.**

**Prima tenyésztőjások**

Angliából, W. Cooktól importált remek sárga és fehér Orpington törzsek után, darabja 1 korona; kizárólag kiállításokon első díjjal kitüntetett különös szép tojók után 2 korona. Megrendelhető Ternyey Árpád legmagasabb kitüntetésekkel sokszorosan díjazott telivér Orpington telepénél Aradon (Demeter-u. 92. sz.), mely a legutóbbi nemzetközi baromfiállításon legszebb éves sárga Orp. kakasért s legszebb fehér Orp. tyukokért 3 első díjat s 4 tiszteletdíjat nyert. Szállítás sorrendben, rázás és fagymentesen eszközöltetik. Terméketlen tojások 80%-ig egyszer ingyen pótoltnak. Megkeresésekre azonnali válasz. 2070.

Mindennemü

**ZSÁK és PONYVA**

a legjobb minőségben **FISCHER-féle** és legjutányosabban a

zsák és ponyvagyárban Budapest, Nádor-utca 31-33. sz. szerethetők be. A Fischer-féle szab. impregnált szavatolt tiszta lenből készült, vízhatlan ponyvák nagy strapa mellett is eltartanak 10-12 évig. A 25. év óta fennálló Fischer-féle zsák- és ponyvagyár az ország legjelentékenyebb uradalmainak és viszonteladóinak szállítója. Pontos, szolid kiszolgálás. Ponyvakölcsönző intézet. 2072.

Árjegyzék, minták ingyen és bérmentve küldetnek.

**Szőlővessző!!**

A világhírű „DELAWARE“ adja a legjobb bort. — Oltani, permetezni nem kell. Leírását ingyen küldöm meg bárkinek. Szőlőoltványok a legjobb fajokból olcsón kaphatók. A „DELAWARE“ gyökeres vessző ezenkénti ára 100 korona, simáé 50 korona. Szőlőoltványok ezre 140 korona. Ezerjő, Mézes, Kövidinka, Oportó, Burgundi, Chasselások és más nemes szőlőfajok.

Rendelésnél egyharmad előlegül küldendő.

Árjegyzék grátis.

Czim: **Szigyártó Nagy Mihály**  
Felsőseged.

2097

**Birtokosok figyelmébe!!**

Az Erdélyrészi Gazdatiszti Egy-  
let titkári hivatalánál,

Kolozsvár, Attila-utca 10. sz.

**mindennemü gazdasági állásra**

(tiszti, altiszti stb.)

számos pályázó van előjegyezve.

Megkeresések teljes információval és megbízhatóan intéztnak el.

2085

**Répa-  
mag  
óvári,  
oberndorfi**

Putyi, Prairie királyné „

**Karós és törpe  
babok**

Gyorsfejlődésű

**Magyar  
bikák**

Poland-china kan  
malaczkok

Pekingi gácsérok

Olaszemdeni gunarak

Bronz pulykakakasok

lámpanélküli

**költőgépek**

Pekingi kacsa-, em-

deni lud-, fehér és

fekete Orpington-

**tojásokra**

amerikai köris, dió

és szil-sorfákra

előjegyzést elfogad

**Teleki Árvéd**

gróf

drassói urad. intézősege,

u. p.

2053

**Konczá.**

Keresünk megvételre vetőmagnak

**VIKTORIA BORSÓT**

Ár-, mennyiség- és minta-ajánlatot kérünk

**KISKABAI GAZDASÁG, KABA czimre.**

2094

**DUNKY FIVÉREK**

CS. ÉS. KIR. UDVARI FÉNYKÉPÉSZEK

ajánlják a mai kor igényeinek megfelelően berendezett műtermüket a nagyérdemű közönség becses figyelmébe.

Műtermeik vannak:

**Kolozsvár, Miskolc,**

Mátyás király-tér 10. Városház-tár 20.

**Dés, S.-A.-Ujhely,**

Felsősetátér. Főtér 9.

1729 **Sárospatak,**

Kossuth Lajos-u. 70.

**SCHMIDT M.**

szijgyártó, nyerges és bőröndös

Budapest, VIII., Rákóczi-ut 25., a Vas-u.

sarkán. Ajánlja saját gyártmányu kocsizó

és lovagló szerszámait, utazó és kézi

bőröndök női kiegészítők (ridikül) és övek,

pénz, szivar- és cigaretta stb. tárcáit.

Árjegyzék ingyen. 2073

A nagyenyedi vinczellér-  
képezdét és a budafoki  
pinczesteri tanfolyamot  
a jó sikerrel végzett, a

nőtlen pinczester

**állást keres**

akár azonnali belépésre.

Cím és referenciák: I.

R. alatt a kiadóban.

**Url Rezső**

sertésbizományos

Budapest, VIII.,

Bérkocsis-

utca 12.



Telefon: 97-05.

Sertéseket sovány és hizott állapotban a leg-  
magasabb napi árakon értékesít  
1870

Már 25 éve küldöm szét

az 1900. évi

párisi világkiállításon

**Grand Prix-vel**

— kitüntetett —

**Eredeti Hanna**

**Vető árpámat.**

Cimem:

**Vodicka F.**

földbirtokos.

**Smrztitz, (Hanna)**

Morvaország.

Minták ingyen és bér-  
mentve!

2059

**Hirdetmény.**

A kézdivásárhelyi ref. egyházköz-  
ség előljárósága közhírré teszi, hogy a  
tulajdonát képező:

- I drb. 6 lóerejű gőzcséplőgépet,
- I „ 4 lóerejű gőzcséplőgépet,
- I „ kombinált herefejtő gépet

f. évi márczius hó 5-én délelőtt 10 órakor

Kézdivásárhelyen tartandó nyilvános  
árverésen a legtöbbet ígérőnek örök  
áron el fogja adni.

A gépek Szócs Ferencz-féle sza-  
badalmazott szikrafogóval vannak el-  
látva.

A vételár azonnal kifizetendő.

Az árverési föltételekre nézve az  
egyház előljárósága készséggel nyújt fel-  
világosítást.

Kézdivásárhely, 1908. febr. 10.

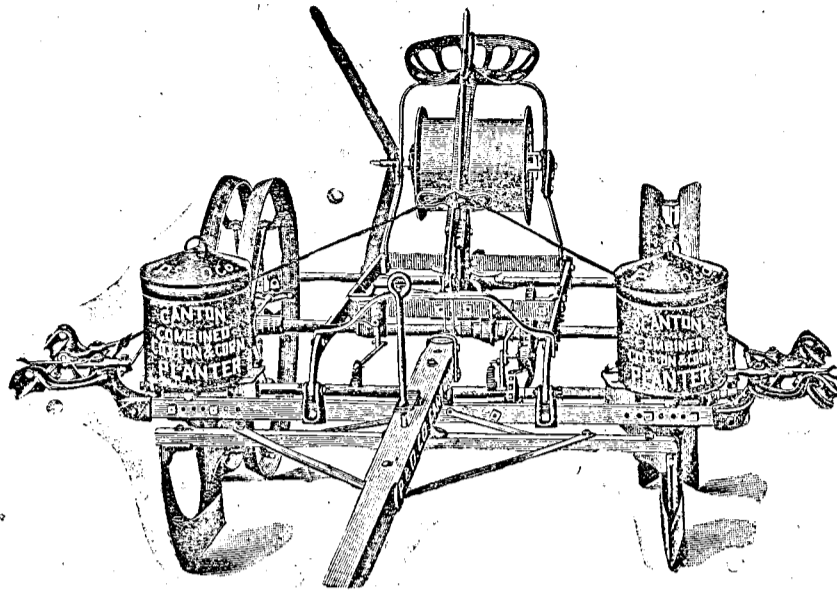
A ref. egyházközség előljárósága.

2089

# TENGERI ültetése NÉGYZETBEN

**„SENIOR“**  
automatikusan  
24-28-32  
angol hüvelykben  
négyzetben ültet,  
kivánság szerint  
2-4 szemet fész-  
kenként.

**„SENIOR“**  
megkivánt mély-  
ségben egyformán  
ültet, mind a fész-  
ket betakar, min-  
den fészeksort két  
oldalt meghen-  
gerel.



**„SENIOR“**  
munkaképessége  
sorköz és tábla-  
hossz szerint napi  
7-10 m. hold egy  
pár könnyű lóval  
és egy kocsissal.

**„SENIOR“**  
magyar gazdasá-  
gokban 1907 év-  
ben kb. 200 pél-  
dányban kitűnő  
eredményrel  
dolgozott.

**Referenciák:**

Főhercegi uradalom, Főherceglak  
M. kir. gazd. akadémia, Debreczen  
Ungar Lajos urad., Ó-moravicza  
Deutsch Sándor gazd., Valkány  
báró Podmaniczky Endre urad., Kelebia  
báró Hammerstein R. urad., Pusztasári  
Gyulai Gaál Rezső, Mozsor  
Gergely Károly gazd., Gyomrő  
stb., stb.

**„Senior“ tengeri-ültetőgép**  
autom. négyzet-ültetőkészülékkel

**MC CORMICK** Harvesting Machine Comp.  
Chicago, U. S. A.

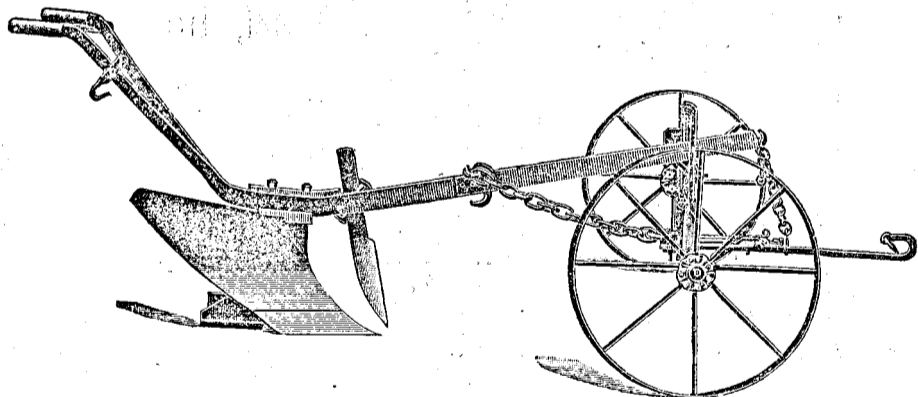
Magyarországi igazgatósága és főraktára:  
**Budapest, V. Alkotmány-u. 12. szám.**

**Referenciák:**

gróf Eltz-féle uradalom, Vukovár  
gróf Teleki Arvéd urad., Drassó  
báró Kemény József urad., Marosnémeti  
gróf Andrassy Sándor urad., Szigetvár  
Csókai uradalom, Csóka  
Piukovits József urad., Csantavér  
Deutsch Adóf gazd., Nagybogdány  
stb., stb.

2098

Minden gazda a saját érdekében cselekszik, ha a hirneves és csakis eredeti



Magyarországi vezérképviselő:

**SZÜCS ZSIGMOND**

## BÄCHER-féle acél-ekéket és tégely-acél eketesteket

vásárolja. — A BÄCHER-féle ekék s eketestek kiszáradtak számára is készülnek és könnyű súly, biztosjárás tartósság tekintetében minden más gyártmányt fölül-  
mulnak és munkateljesítés tekintetében kiválnak.

Az ekefejek törhetetlen acélból készülnek, me-  
lyekért öt évi szavatosságot vállalok.

## Bächer Rudolf

kizárólagos ekegyárának raktára.

Budapest, VI. ker., Nagymező-utca 68. szám.

Árjegyzéket és árajánlatot készséggel ingyen küldök.

A MELICHAR-féle császári és királyi szabadalmazott

## „UNIKUM DRILL“ sorvetőgép

nyí gyártmány között az első helyet foglalja el. Erről tanuskodik azon körülmény, hogy az utóbbi 10 évben 30,000-nél több ilyen gép adatott el.

egy célszerű szerkezet, kevés vonó-  
erőszükséglet, pontos szabályozhatóság,  
mint tartósság tekintetében valameny-

MELICHAR FERENCZ

csász. és királyi szabadalmazott vetőgép-gyárának raktára.

Magyarországi vezérképviselő:

**Szücs Zsigmond**

BUDAPEST, VI. ker., Nagymező-utca 68-ik szám. 1910

Ábrás leírással és árjegyzékkel kívánatra ingyen szolgál.

